Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 559 | ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1885 (Ն. Տ.) 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1885 | 15 ՍԷՖԷՐ 1303

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

رجیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده اداره
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	գանձեալ արժէքն	200
»	» Վեցամսեայ	»	100
»	» Եռամսեայ	»	50
Գաւառաց	» Եւ օտարաց		
	Թղթատարով՝ տարեկան	»	240
Գաւառաց համար եւ օտարաց			
	Թղթատարով՝ վեցամսեայ		120
Օտար երկիրներ, տարեկան		Ֆրանք	56
»	» վեցամսեայ		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համար Տնօրէնութեան վրայ եւ Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն եա չ'ընդունուիր։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ԻՍՏԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
Գործակալութեան յէ-ուէ, Գալաթիա, Տէյիրմէն-խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՇԱԲԱԹ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԵՒ ՎԵՐՋ ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Պուլկարաց խնդիրը քաղաքականապէս կը լուծուի, Պուլկարաց Միութեան ֆիզիքական լուծմամբը։

Շաբաթ աւուր հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններէն ընթերցողք վերահաստ եղած պէտք է լինին այս իրողութեան։

Ցիրաւի մի քանի կէտեր կան, որոց վրայ տեղեկութիւնք և ենթադրութիւնք հակասական են դեռ։ Զգիտենք ստուգապէս, օրինակի համար, թէ Ալեքսանդր Իշխանին հաչակեալ «հնազանդութիւնն» առ Կայսերական Կառավարութիւնն կը նշանակէ՞ ըստ ամենայնի «հրաժարում» պուլկարական Միութենէն։ Նմէ այո՛, ուրեմն Պուլկարաց գործը լմնցած է. պուլկարական «Յեղափոխութիւնը» ջուրն ինկած է. Իշխանն և Պարոնայք Քարավէլօֆ և Ստրանսքի կորուսած են իրենց խաղը. զի կարելի չէ մոռնալ թէ բոլոր վէճք, բոլոր կռիւն, Ազգային Միութիւնք պահպանելու վրայ էր միայն։

Ալեքսանդր Իշխանն առ Կայսերական Կառավարութիւնն ուղղած պատասխանագրով կը յայտարարէ թէ բոլորովին կը հնազանդի Վեհ. Սուլթանին, և արդէն իւր զօրքերն ետ կոչած է Արեւելեան Ռումէլիէն։ Բայց տակաւին բացարձակ յայտարարութիւն կամ ապահովութիւն չկայ մեր առջեւ թէ պուլկար ազգին յայտնի և թաքուն վարիչք հրաժարած են պուլկարական Միութեան գործէն իսկ։ Կարելի չէր մոռնալ թէ, Իշխանն և իւր Բանակ Ռումէլիէն քաշուելով հանդերձ, Միութիւնը կանգուն մնացած կրնար համարուիլ. զի Միութիւնն հաչակուած էր մինչ ո՛չ Իշխանն, ո՛չ իւր Բանակ կը կը գտնուէին ի Ռումէլի, և սկսուի սկիզբէն ի վեր Արեւ. Ռումէլիի և Պուլկարիոյ վարչութիւնը միացուցած գոլով, Իշխանին և բուն պուլկար Բանակին Պուլկարիոյ Մայրաքաղաքին պաշտպանութեան դիմելովը պուլկարական Միութիւնն ինքնին լուծուած չէր համարուեր անպատճառ, եթէ ապահովութիւն չկենայ թէ պուլկար ազգին թաքուն և յայտնի վարիչք իրօք հրաժարած են այդ Միութենէ։

Արդ, մեր այժմեան ծանօթութիւնք չեն ներեր բնաւ հաստատել, նախ, թէ այդպիսի ապահովութիւն մը ձեռք բերուած լինի արդէն։

Եւ երկրորդ, չգիտենք թէ, եթէ Պուլկարք հրաժարած են Միութենէն, Սերպիա յանձն կ'առնո՞ւ առանց նոր խնդիր յարուցանելու իւր Բանակն հանել Պուլկարիայէն։

Զայս կ'ըսենք, զի Միլան Թագաւորին Ցայտարարութենէն, զոր նոյնութեամբ հրատարակեցինք մեր ուրբաթ աւուր թուով, կ'երեւէր թէ Սերպիա, Պուլկարիոյ դէմ պատերազմ հրատարակելու համար, միայն պուլկարական Միութիւնը չէր նշանակեր պատերազմի պատճառ, (տեսէ՛ք վերը)։

Միլան Թագաւորը մեզ կը ներկայացնէր զՊուլկարիա որպէս «գէշ դրացի», կը գանգատէր Պուլկարիոյ «տնտեսական կամ մաքսային աշխարհակալութենէն», կը բողոքէր «Պրեկովայի քմահաճ գրաւման» դէմ, նորոգելով անցեալ դարնան վէճն, և «սերպ հպատակներուն» ի Պուլկարիա կրած «կեղեքմանց ու հարստահարութեանց» դէմ զայրոյթ կը յայտնէր, և կը յորէր անմիջապէս. «Այսօրիկ են պատճառք որովք» Սերպիա պատերազմ կը հրատարակէ։

Բայց եթէ այդօրիկ են բուն—կամ գէթ երկրորդական — պատճառք սերպօ-պուլկար պատերազմին, Ալեքսանդր Իշխանին և նորա կառավարութեան ազգային Միութենէն հրաժարումն իսկ չի բաւեր բառնալու պատերազմի չարժաւիթներն։ Հետեւապէս, ստոյգ չէ բոլորովին այն կարծիք թէ, Ալեքսանդր Իշխանին առ Կայսերական Կառավարութիւն «հնազանդութեան» յայտարարութեամբ պուլկարական խնդիրը փակուած լմնցած է։

Եթէ այսպէս է ամենէն նպաստաւոր ենթադրութեամբ իսկ, — այսինքն՝ կարծելով թէ Իշխան և իւր կառավարութիւն անկեղծապէս հրաժարած լինին Միութենէն,— աւելորդ է ցուցնել թէ ո՛րչափ եւս խնդիրն հեռի կ'երեւի կարգադրութենէ, եթէ Պուլկարաց վարիչք իրօք չեն հրաժարած Միութեան այնչափ պատրաստութեամբք և այնչափ աղմուկով կատարուած գործէն։

Ուստի, մինչեւ չարած երկնոյ մեր ստացած տեղեկութիւնք խնդրոյն վիճակին վրայ՝ յորս չէին տար տակաւին թէ պուլկարական խնդիրը վերջացած լինի բոլորովին։

* * *

Բայց խնդիրը լոկ քաղաքական կողմ չունի. զինուորական կողմ մ'ալ ունի։

Եւ ընդհանրապէս, երբ զինուորական գործողութիւն մը սկսած է, քաղաքական նկատմունք տեղի կուտան զինուորական նկատմանց։

Թէ՛ Սերպերուն և թէ Պուլկարներուն համար, շատ բան կախեալ է Վիտինի եւ Սոֆիայի պաշտպանութենէն, կամ անկումէն։

Ցորչափ այս երկու կարեւոր կեդրոնք Պուլկարաց ձեռքն են, Սերպք յաջողած չեն համարուիր «կատարեալ իրողութիւն» մը դնելու Եւրոպիոյ առջեւ։ Եթէ այս պայմանաց մէջ վերջ տրուի պատերազմին, «փոխարինութեան» մը համար Սերպիոյ բոլոր պահանջմունք ջուրը կ'իյնան։ Բայց Սերպք կը յուսան թէ, եթէ մի քանի օրէն, աղդու միջամտութիւն մը դեռ չեղած, տիրեն Վիտինի և Սոֆիայի, կրնան փոքր ի շատէ իրենց «պայմանները» դնել՝ գրաւեալ հողերը Պուլկարաց ետ դարձնելու համար։

Ահա՛ այսպէս խորհելով, Սերպք ամեն ճիգ թափեցին անցեալ շաբթու մէջ՝ Պուլկարները վանելու Սլիվնիձայէ, և այնու տիրելու Սոֆիայի։ Պուլկարք եւս, նոյն հասկցողութեամբ, ամեն ջանք բրին լաւ պաշտպանելու այն դիրքեր զորս բռնած են Սոֆիայէ հազիւ 3-4 ժամ անդին։

Սերպք, սահմանագլուխն անցնելով, գարկին զՊրն, Տրակոմանի կիրճերն և զՊրէզնիք։ Ցաջողելով գրաւել բոլոր այս դիրքեր, Պուլկարաց պաշտպանութեան առաջին գիծը խորտակեցին։

Բայց Պուլկարք սխալեցան։ Սերպիական յարձակումն ուշ հասած ալ կրնկալեալ, յանկարծակիի բերած էր զիրենք։ Զօրեղ յարձակումն ետ մղելու չափ ո՛չ զօրք ունէին, ո՛չ պատրաստութիւն դիրքերու, հրաղէնաց և մթերաց։ Քիչ մը ճարտարութեամբ, քիչ մ'ալ թուոյ առաւելութեամբ, Սերպք դիւրաւ օգտեցան Պուլկարաց անպատրաստ վիճակէն։

Այդ անպատրաստ վիճակ և այդ առաջին ձախողութիւնք, եթէ ծանրապէս վնասեցին պուլկարական դատին, միւս կողմէ անգամ մ'եւս ապացուցին (ինչ որ իբրեւ մեր անձնական կարծիք յայտներ էինք առաջին օրէն,) թէ Պուլկարք նախայարձակ չեն եղած. զի նախայարձակն ի հարկէ պատրաստ կը լինի յարձակման ալ, պաշտպանութեան ալ. և թէ, որ նոյնն է, Պուլկարք հետամուտ չեն եղած պատերազմի մ'ընդ Սերպիոյ. զի պատերազմին հետամուտք պատրաստ կը լինին պատերազմի։ Ընդհակառակն, Սերպիա կը փափաքէր պատերազմի, և Սերպիա նախայարձակ եղաւ. ինչպէս յայտնի եղաւ իւր պատրաստ վիճակէն և պատերազմի Ցայտարարութիւնն արձակելուն հետ մէկտեղ, կամ մինչեւ իսկ նախ քան զայն ձեւակերպութիւն, իւր զօրքերը բազում կէտերէ մուծանելովն ի Պուլկարիա։

Բայց, կը կրկնենք, Պուլկարք սխալեցան առաջին չփոթութենէն։ Հազարաւոր պուլկար զօրքեր թէ՛ Ռումէլիի և թէ՛ Իշխանութեան ամեն կողմերէն դիմեցին ի պաշտպանութիւն ազգային Մայրաքաղաքին։ Ալեքսանդր Իշխանը զ'իւր բոլոր ոյժ համախմբեց յաջահօսութիւն Սոֆիայի, և պաշտպանութեան առաջին գիծը թողլէ յետոյ, ինչպէս Ղազի Օսման փաշա ի Բլէվնա, Ալեքսանդր Իշխանն ալ ի Սլիվնիձա ի չգոյէ հապճեպով ստեղծեց պաշտպանութեան ամուր գիծ մը, որուն արդէն քանիցս ի զուր բախեցան սերպիական կոյտերը։

Պուլկարաց աղդու և կորովի դիմադրութիւնն ի Սլիվնիձա՝ փրկեց նոցա զինուորական պատիւը, զոր կարի վըտանգած էին իրենց առաջին պարտութիւնք, որք կասկածել կուտային թէ այս ինքնակոչ Պատերազմ՝ Սերպերուն համար իրօք զինուորական պտոյտ մը պիտի լինէր հողագործ և կածնավաճառ Թուլաբարոյ ժողովրդի մը անպաշտպան երկրին մէջ։ Հիմակ, սակայն, կը տեսնենք թէ խաղարած Սերպքն ու խռչնարած Պուլկարը զիրար հաւասարակշռելու մօտ են։

Վիտինի անկման լուրն անհիմն եղաւ։ Պուլկարաց զինուորական վիճակին վրայ ողջալի գաղափար մը պիտի ունենար աշխարհ, եթէ Վիէննայի Բէբէռէ լրագրոյն այդ լուրն ստուգուէր։ Վիտին ճշմարտապէս «կոյս» բերդ մ'է։ Երբեք յարձակմամբ չէ կրցած առնուիլ։ Բայց Թուրքերն ի զուր պաշարեցին զայն 1443ին և 1595ին։ Հունգարիա 1690ին ինքնին թողուց զՎիտին Թուրքերուն։ 1828ին և 1853ին Ռուսք ի զուր փորձեցին քանիցս Թուրքաց ձեռքէն առնուլ զայն, և 1877ին Վիտին մինչեւ վերջը դիմադրեց Ռումաններուն բոլոր ամբակոծութեանց։

Այսպէս, ո՛չ Վիտինի, ո՛չ ալ Սոֆիայի կողմէ Սերպք իրենց նպատակին հասած չլինելով, խնդիր է թէ անմիջապէս պիտի համակերպի՞ն զինադադարի առաջարկին։ Զինադադարը սովորաբար անընդունելի է յաղթական կողմին, ցորչափ իրական յաջողութիւն մը ձեռք չէ բերած որ հիմ կարենայ լինել ապագայ զինուորական կամ քաղաքական պահանջներու։ Սերպիա, յիրաւի, օրինաւոր պատերազմող մը չէ։ Նախ, իրաւունք չունի Իշխանապետութեան մը հետ պատերազմելու, երբ նոյն երկրի գերիշխան Վեհապետին հետ հաշտ կը մնայ. և երկրորդ, չի կրնար ուրիշ ո՛ և է իրաւամբ չարունակել պատերազմ, երբ իւր հաչակած մեծ պատճառ,— այն է՝ պուլկարական Միութիւնը,— վերցած է մէջ տեղէն։

Բայց, միւս կողմէ, կարելի չէ անտես ընել սա իրողութիւն թէ, Սերպք այսօր առնուազն 80,000 զօրք ունին պուլկարական հողին վրայ, բաժանեալ երկու զօրաբանակներու, մին Վիտինի կողմն, և միւսն ու մեծագոյն, ընդ հրամանօք Միլան Թագաւորին, Սոֆիայի կողմն։

Այսպիսի բանակով մը, իւր նպատակին մաս մը մնացած, արդեօք պիտի՞ նահանջէ՞ Միլան Թագաւորը։ — Խնդիր մ'է այս։ Բայց ենթադրելով իսկ թէ նահանջէ, դրեթէ աներկբայելի կը թուի մեզ թէ, իւր Ցայտարարութեամբ նշանակած ուրիշ չարժառիթներուն գոհացում ստանալու համար, Միլան Թագաւորը պուլկարական հողէն մաս մը գրաւեալ պիտի պահէ իբրեւ «երաշխաւորութիւն»։

* * *

«Սերպիոյ ընթացքն արդար կրնայ չլինել... Բայց յաղթական Պետութեան մը կը ներուի ամեն անարդար ընթացք, և եթէ Սերպք չատ չանցած գրաւեն զՍոֆիա և զՎիտին, այս յաղթութիւն քաղաքականօրէն չատ զօրաւոր դիրք մը պիտի տայ իրենց։ ... Սերպական այդ «կատարեալ իրողութիւն» պուլկարական նախադրոյն «կատարեալ իրողութեան» քով դրուելով, ի միասին պիտի դատուի։ Պուլկարք կը պահանջէին զՆրեւ. Ռումէլի, զոր գրաւած են. Սերպերն արդէն կը պահանջեն զՍոֆիա և զՎիտին, զորս այն ատեն գրաւած պիտի լինին, և որպէս զի Պուլկարիա չկորուսանէ զ'իւր մայրաքաղաք և զ'իւր կարեւորագոյն ամրութիւն՝ հանդերձ բիւրաւոր Պուլկարներով, պէտք պարտաւորուի հրաժարիլ Արեւ. Ռումէլիէն։ Ահա՛ մեծագոյն անյաջողութիւնը Պուլկարաց համար, և ահա՛ լրումն սերպական բաղձանաց։ Քանի որ գործն հոն պիտի յանգի, հասկնալի է որ Ռուսիա և Աւստրիա անտարբերութեամբ և մինչեւ իսկ գոհութեամբ նային սերպական յաղթութեանց»։

Այս կարծիքը կը յայտնէինք մեր նոյմ. 6ի յօդուածով, և հարկ չկայ աւելցնել դէպքերուն ... վրայ, որով Պուլկարաց համար յոյժ աննպաստ ենթադրութիւն մը այնչափ չուտով կ'իրագործուի։ Պուլկարք,—կամ գէթ նոցա պաշտօնական վարիչք,— աւելի կամ նուազ դժուշաւոր բանիւք կը թուին հրաժարիլ պուլկարական Միութենէն, մինչեւ իսկ երբ ո՛չ Վիտին ինկած է, ո՛չ Սոֆիա։ Ալեքսանդր Իշխանն և իւր խորհրդականք կը թուին խոստովանիլ առաջի աշխարհի թէ իրենք անկարող են,—պուլկար ազգն իսկ անկարող է,—միեւնոյն ժամանակ պաշտպանելու զՊուլկարիա և գրաւելու զՌումէլի, փրկելու հայրենի հողն և ի գլուխ հանելու բոլորովին տարբեր գործ մը, Ազգային Միութիւնն։ Ալեքսանդր Իշխանին հեռագրոյն մէջ, ուղղեալ առ Բ. Դուռն, որոյ պաշտօնական պատճէնը կը թարգմանենք մեր այս աւուր թուով, արդարեւ բացարձակ յայտարարութիւն չկայ թէ Պուլկարք կը հրաժարին Միութենէն, ո՛չ ալ Արեւ. Ռումէլիի համար կուսակալի մը անուանման խնդիրը կայ։ Բայց անկերեւ է թէ ո՛չ Իշխանն ո՛չ ալ Պուլկարք կարող են դիմադրել եթէ անմիջապէս Օսմ. Բանակը մը երթայ հաստատուի Փիլիպէի մէջ, օսմ. զօրքով, և քանի Միութեան նորահաստատ չէնքն։ Նւ գուցէ այս իսկ պիտի լինի ի մօտոյ։

Եւ այս պիտի կացուցանէ յաղթանակ Երից Կայսրութեանց աշխարհակալութեան ի վերայ Լորտ Սալիսպըրիի աշխարհակալութեան,—որուն անգլիացի հասարակութեան մտաց վրայ «օղբալի» տպաւորութիւն չընելէ զատ, ազգին ամեն մասանց ջերմ համակրութեան արժանացած լինելուն անշուշտ հավաս եւս համոզուած է այժմ, տեսնելով ուրբաթ աւուր Հեռագրաց մէջ թէ, Պ. Կլատսդոն «դրուատեց Լորտ «Սալիսպըրիի աշխարհակալութիւնը «պուլկարական խնդրոյն մէջ, և ըսաւ «թէ ամուր հիմանց վրայ հաստատուած է»։

Սերպիոյ բաղձանաց դատապարտումն եւս պարտութիւն մը պիտի լինի անգլիական աշխարհակալութեան, որ զլխաւորն անարգանք կը նկատէր Սերպիոյ բռնած նախանձոտ և չաւակնոտ ընթացքն հանդէպ պուլկարական Միութեան։ Եւ Պ. Կլատսդոն, առաջին անգամ կիներով քաղաքական մեծ խնդրոյ մը մէջ համամիտ Լորտ Սալիսպըրիի հետ, իրաւամբ կը յայտարարէ յէտիմպուրկ թէ Սերպիոյ գործողութիւնը «տխուր և ողբալի վիճակ մը կը ներկայացնէ»։

Բայց ուրիշ ամեն Տէրութիւններէ աւելի Ռուսիա պիտի պարծենայ Պալքանեան խնդրոյն իւր քաղաքական տեսութեանց համաձայն լուծումը նկատելով։ Զարն առաջին օրէն հակառակեցաւ պուլկարական Միութեան. զի Միութիւնն Յեղափոխութեան մը արդիւնք էր. զի զայն ի գործ դնող Իշխանն ի բաց թօթափած էր Զարին հովանաւորութիւնն, և զի պէտք էր որ Պուլկարաց այն մեծ գործն եւս կատարուէր Ռուսիոյ ձեռօք։

Իսկ Բ. Դուռ բոլորովին տարբեր տեսութեամբք պիտի զգայ խորին գոհունակութիւն. զի ահա՛ առանց արիւնհեղութեան կը յարգուին իւր բոլոր իրաւունքներ, չնորհիւ իմաստուն և չրջահայեաց քաղաքականութեան մը, զոր Պ. Կլատսդոն իսկ գրուատած է իւր Էտիմպուրկի ճառին մէջ։ Պուլկարական խնդրոյն յարուցած աղմուկէն ու չփոթէն Բ. Դրան գերիշխանական իրաւունքներն ամրողջութեամբ վերահաստատեալ դուրս կ'ելնեն, նոր նուիրագործում մը ստանալով եւրոպական նոր կարգադրութեամբ մը։ Այս արդիւնք մեծ պատիւ կը բերէ՝ նախ՝ Վեհ. Սուլթանին քաղաքական իմաստութեան, ինչպէս նաեւ Նորակազմ Նախարարութեան խոհեմ ընթացքին, որուն գերագանցապէս նպաստեցին դէպքերն և ի սկզբան իրարու հակառակ համարուած կարգ մը պետական չահերու աջակցութիւնք։

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ՊԱՊԻՆ

«Ի ՎԵՐԱՅ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ»

Հռոմայ Պապը մերթ ընդ մերթ Ընդհանրական գրեր կը հրատարակէ Կաթոլիկ Եկեղեցւոյ վիճակին, Պետութեանց հետ Եկեղեցւոյ յարաբերութեանց և ժամանակին այն մեծ դէպքերուն վրայ որք կը ներգործեն մարդոց հոգիներուն։

Նոյմ. 9ին ալ Հռոմայ մէջ հրատարակեցաւ Լէւոն ԺԳ. Պապին մի նոր Ընդհանրականը՝ Պետութեանց քրիստոնէական սահմանադրութեան վրայ։ Ընդարձակ գործ մ'է այս յատուկերէն, որոյ առաջին մասին մէջ Պապը կաթոլիկութեան սկզբանց վրայ հիմնեալ կառավարութեան եղանակը կը պարզէ։ Երկրորդ մասին մէջ, կը քննադատէ արդի իրաւաբանութիւնն, այսինքն Ֆրանսական Ցեղափոխութենէն ծագած հանրապետական դրութիւնն, և վերջաբանութեան մէջ, Կաթոլիկներուն խրատներ

—— 29 ——

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ԲՈՒԱԿՈԲԷ

ԶԻԿ-ԶԱԿ

ԿԱՄ

ԿԵՌ-ԲՈՒԹԱՄԱՏ

Դ.

Առաջին տեսութեամբ մոլորեալ կենսախորուհեաց կարգը դասած էր զայն, և գիտէր թէ այդ միջին դասակարգի կանայք՝ արուեստիւ տարփուհիներէ աւելի պահանջող են։

Ժիւլիէն, այնպիսի գործ մը չունենալով, ստակի ալ պէտք չունէր։ Սրտայուզութիւն միայն կը փնտռէր, և գտնելու համար չէր ցաւեր եթէ կորսնցնէր թղթախաղին մէջ։

Արդ նոյն բանը պատահեցաւ, ինչ որ կը պատահի այսպիսի պարագայից մէջ. այն է՝ երկուքին ալ բաղձանքին հակառակը։

Ժիւլիէն մեծ գումարներ չահելով ցուցց գրպանները. մինչ յանձնապաստանն Ալֆրէտ, որ միւս սեղանին վրայ կը խաղար, կը պարպէր վիր գրպանները։

Կէս գիշերն երկու ժամ անցած, Ալֆրէտ կորսնցուց իւր բոլոր դրամն. և որովհետեւ չէր ուզեր պարտական մնալ ակումբին սնտուկին, տասն ոսկի փոխ առաւ Ժիւլիէնէն, որ չարունակ կը չահէր, և գնաց ինք զինք մխիթարելու համար ընթրել Բէդէրսի ճաշարանը։

Խաղի մէջ կորսնցնողը չատ կ'անօթենայ։ Ալֆրէտ դժոխային ախորժակով մը գնաց անդ, առանց հաշուելու այն բուռն կամք, որով կ'ուզէր ծանօթութիւն կապել այն ամեն արարածոց հետ որք զբօսուցիչ երեւէին իրեն։

Կանանց մասին, ընտրութեան դժուարութիւն չկար։

Ճաշարանին մեծ սրահը լի էր. սովորական յաճախորդուհիք ամբողջապէս հոն էին։

Սոքա, ճշմարիտ ըսելով, չատ չէին հրապուրեր զայն, վասն զի քաջածանօթ էին իրեն, և չափն առած էր նոցա խօսակցութիւններուն, որք լրագրաց մէջ հինցած զուարճաբանութիւններէ և սուտ միջնադարեան գինետուններէ հաւաքուած քիչ չատ ծաղրաշարժ խօսքերէ կը բաղկանային։

Ֆրէտնէ, որ նորութիւն կը սիրէր, զինքն զբօսցնելու անկարող խեղկատակուհիներ միայն կը տեսնէր անդ։

Ուստի կանգնած մնաց սրահին մէջ, իրեն յարմար ճաշակցուհի մը փնտռելով, և հեռուէն աչքէ անցունելով ճաշող զուարճուհիներն, որք ստխողական ակնարկներ կ'ուղղէին իրեն։

Վերջապէս սրահին մէկ անկիւնն աղջիկ մը տեսաւ, զոր երբեք տեսած չէր անդ, և որ բնաւ չէր նմաներ այլոց։ Միայնակ նստած էր սեղանի մ'առջեւ, և համեստաբար կ'ընթրէր Նորքեան ապուխտի չերտով մ'և կէս չիչ հասարակ Մէտոքով, բայց տեսնողը դիւրաւ կը գուչակէր որ աւելի կը սիրէր գերբրինները (Թրիւֆ), կանխահաս պտուղներն և Շամբանիայի պաղուկ գինին։

Ճշգիւ պարապ տեղ մը կարքուծն, և Ֆըրէտնէ գնաց նստաւ հոն։

Իւր փնտռածը գտեր էր։

Ըսել չէ թէ աղջիկը չատ գեղեցիկ էր, ոչ ալ մեծ ճաշակով հագուած։ Այլ վասն զի բոհեմիական գոյն ունէր և սիրուն արդուզարդ, և ասկէ աւելի բան պէտք չէր տարօրէն արկածներ փնտռող յափրացեալի մը հետաքրքրութիւնը գրգռելու համար։

Երկար դարձուածներ պէտք չեղան հետը խօսակցութիւն բանալու համար։

—Ձեր այդ կերածը լաւ չէ, ըսաւ ապուխտին նայելով. խմած գինինիդ ալ լաւագոյն չերեւիր։

—Կարելի է, բայց ձեզ վերաբերեալ բան չէ, պատասխանեց տիկինը։ Միթէ իմ ճաշս քննադատելո՞ւ համար եկաք նստաք հոդ։

—Ո՛չ, թխորակ հրեշտակուհիս, այլ լաւագոյն ճաշ մը ձեզ ընծայելու համար...։

—Ուրեմն կրնաք կենալ հոդ։

—Պայմանաւ որ դուք հրամայէք ձեր ուզած կերակուրը։

—Լաւ. հաւի խորտիկ, կանանչ աղցան, ելակ և Պուրկոնի հին գինի, Շամբանիան կը դաչի ինծ։

Ֆրէտնէ կոչեց սպասաւորն և կրկնեց տիկնոջ ապսպրածը։ Նոյն միջոցին նշմարեց որ միւս կանայք իրեն կը նայէին ծաղրելով։ Տարակոյս չկար որ չէին հաւնիր ըրած ընտրութեանն, և մանաւանդ կը ճաթէին նախանձէ։ Զայս տեսնելով Ալֆրէտ որոշեց ինքն ալ անոնց վրայ ծիծաղիլ, և սկսաւ խորին յարգանք ցոյց տալ իւր հրաւիրած կնոջ։

—Ներում կը խնդրեմ, սիրելի՛ տիկին, ձեզ հետ այսպէս ընտանօրէն վարուելուս համար, ըսաւ այնպիսի ակնածական ձեւով մը, որ բարձր դասակարգէ տիկնոջ մը հետ խօսելու կը նմանէր. զիս չատ անքաղաքավար կը գտնէք անչուշտ։

—Ո՛չ, պարզապէս նորանչան կը գտնեմ, պատասխանեց թխաթոյրն առանց բնաւ չփոթելու. և ես կը սիրեմ համարձակ պարոնները։ Միայն թէ, կը հասկնա՞ք... եթէ կը կարծէք թէ ճաշէն յետոյ զիս պիտի առնուք տանիք, կը սխալիք, սիրելի՛ պարո՛ն։

—Օ՛, տիկի՛ն, այնպիսի դիտաւորութիւն մը կ'ընծայէք ինծ, զոր բնաւ չունիմ, հաւատացէ՛ք։

—Շատ լաւ, պարո՛ն, վասն զի կը կողոպտուէիք։ Ես չեմ նմանիր սա պչրողներուն, որք ինծ կը նային իբրեւ հետաքրքրաշարժ կենդանւոյ մը, և որք մարդիկ փնտռելու կուգան աստ։

—Անշուշտ առաջին անգամն է որ տեղք կը դնէք այս տեղ։

—Այո՛, նաեւ վերջինն։ Ես այս իրիկուն հասայ ի Փարիզ և նօթի էի. ուստի աստ ելայ ճաշելու։ Բայց վաղը վերջն է ծիծաղին։ Աշխատութեան կ'սկսիմ և պարկեշտօրէն կը չահիմ ապրուստս։

—Ի՞նչ տեսակ աշխատութեան, հարցուց Ֆրէտնէ միամիտ դէմքով մը։

—Շատ հետաքրքիր էք։

—Ո՛չ, կը համակրիմ ձեզ։ Ուրեմն չահաբեր արհեստ մ'ունիք...։

—Քնաշրջիկ եմ, պատասխանեց տիկինը ճոխանալով։

—Քնաշրջի՛կ, կրկնեց Ֆրէտնէ։ Բայց արհեստ չէ այդ, հիւանդութիւն է։ Ըսել է թէ կը պտըտիք ձեր քունին մէջ, աչերնիդ բաց։ Արդեօք այս գիշեր ալ...

—Ո՛չ, ո՛չ, աղա՛ս, ըսաւ տիկինը ծիծաղելով. չեմ քնանար. մինչեւ իսկ կատարելապէս արթուն եմ։ Ձեր գիւղէն նոր դուրս ելած պարտիք լինիլ որպէս զի չգիտնաք թէ կին մը կրնայ իւր ապրուստը չահիլ երբոր ամենապայծառ քուն մ'ունենայ։

—Ա՛, կը հասկնամ, բաղդագուշակ էք։

—Երբոր խնդրեն, թուղթ կը բանամ և սուրճի մրուրին մէջ կը կարդամ։ Բայց իմ մասնագիտութիւնս է ապագայն գուշակել, անցեալն յիշել, և կորուստ գըտնել։

—Ինչ որ ձեր արհեստին կը վերաբերի։

—Այո՛, և դեռ չհանդիպեցայ այնպիսւոյ մը, որ ինծ յաղթէ։

—Բաղդաւոր եմ եղեր։ Ես միշտ փափաքած եմ գիտնալ թէ ի՛նչպէս պիտի վերջացնեմ կեանքս. եթէ կարենայիք ծանուցանել ինծ...

—Դժուարին չէ, անառակի մը վախճանը պիտի ունենաք։ Բայց ես գուշակութիւն չեմ ըներ ճաշարանի մէջ։

—Ուրեմն տուէք ինծ... ձեր հասցէն։

—Չեմ կրնար։ Պէտք է որ նախ զետեղուիմ, և դիւրին չէ յարմար բնակարան մը գտնել։

—Բայց առժամեայ բնակավայր մ'ունիք անչուշտ։

—Տարակոյս չկայ թէ փողոցը չպիտի պառկիմ։ Բայց պէտք չունիք գիտնալու թէ ո՛ւր։

Բայց աւասիկ Պուրկոնի լաւ գինի մը, ըսաւ ընթրողուհին գաւաթ մը պարպելով։

—Միւզինեի է։ Գոնէ ձեր անունն ըսէք ինծ։

—Անունս Օլկա է։

—Օլկա՛, աղուոր անուն է, բայց Օլկա ի՞նչ։

—Պարզապէս Օլկա։ Հա՞րկ է որ ընտանեկան թուղթերս ցոյց տամ ձեզ... ծննդեան վկայագիրս, ամուսնութեան պայմանագիրս...

—Ամուսնացեա՞լ էք ուրեմն։

—Ի՞նչ փոյթ ձեզ...։ Հաւին խորտիկը կակուղ է, բաւական գերերի չկայ հետը։ Դուք չէ՞ք ուտեր։

—Ո՛չ, ճերմակ միսերը չեմ սիրեր։

—Ո՛չ ալ թխաթոյր կիներն, այնպէս չէ՞։

—Ընդհակառակն, կը պաշտեմ թուխ կանայքն։

—Օ՛, մի՛ յուսաք հաւատցնել ինծ թէ կը սիրէք զիս։ Կ'ազդարարեմ ձեզ թէ չեմ կլներ։

—Ներեցէ՛ք, տիկի՛ն, ներեցէ՛ք, դուք սեւաթոյր չէք։ Արեւուն ճառագայթումը ոսկեզօծած են զձեզ պարզապէս։

(Շարունակելի)

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱԶԴ

[illegible]

Թինք եւս կը կատարուին։

Ցանձնարարութիւնք ընդ փոյթ կը կատարուին։ Դիմել ուղղակի առ

ՄԱՐԳԱՐ Ց. ԳՈՒԼՕԳՍԸԶԵԱՆ

Ղալաթիա, կամուրջի գլուխ Թիւ 33

Ի ԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՍՔԵՐԻ

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընա Թաբիէսը գարարընաան իթիպարէն նիրմի պիր կիւնտէ նիրմի պէշ պին մէթրօսը վէ նիրմի պիրինճի կիւնտէն իթիպարէն հէր հաֆթա օն պին մէթրօսը թէսլիմ օլունարագ օն իքի հաֆթա խիթամընտա արգասը պըննմագ վէ սուբէթլէրինին թէրգիմինտէ ագչէսինին նըսֆը բէչին վէ նըսֆը տիկէրի նիրմի պիր կիւն մուրուրինտէ սիմ մէճիտիյէ օն տօգուզ ղուրուշա օլարագ վէրիլմէք վէ թէէմմինաթ օլմագ իւզրէ միւթէահհիտ նիզամիյէ խագլինէսինէ իւչ պին լիրա տէրօզիթօ վէրմէք վէ չաչէտ կիւնի կիւնիւնէ իֆաի թէահհիտ խուէմէզ իսէ, մէզքիւր իւչ պին լիրա թազմինաթ օլարագ խազինէի մէզքիւրէ իրատ գայտ խըլընէք վէ բէամր կէօմրիւկի իւէ անպարա թէսլիմնէ գատար քեաֆֆէի մէսարիֆ միւթէահհիտէ այիտ օլմագ վէ խիթիկսսադ օլունան նիւմունէ վէ էվսաֆընա թէվաֆուգ իւէ մուդթաղըդ օլարագ պըննմագ չարթըյլէ մուպայեա օլունմագ իւզրէ մէվզըի միւնագասայա գօնուլմուշ օլան նիւզ էլլի պին մէթրօ լաճիվէրտ ինկլիթէրրա նէֆէր չուհասընըն պէհէր մէթրօսը օն սէքիզ ղուրուշ պէշ բարայա օլարագ թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ Թշրինի սանինին պուգինին օն պիրինճի բազար էրթէսի կիւնիւնէ գադար պէհէր կիւն միւնագասայը պիւ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վէրիլէճէյինտէն, իթաալինա թալիպ վէ օն իքինճի սալը կիւնի նիւզատէ պէշ թէնզիլինէ բաղլըպ պուլունանլէրին մազամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլբէլէրի իլան օլունուր։

7 Թըշրինի սանի 1885

3—3

ՍԵՂԱՆԻ ԲՄՊԵԼԻ

ՑԱՐԳԵԼԻ ՀԱՑՐ ԳԵՐՄԱՆԻ

Նման «Շարթրէօզ»ի գինւոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար բմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը։

Գլխաւորապէս կը գտնուի Գ. Պէրթէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիթէ Ֆրանսէզ։

ՄԱՁԻ ՆԵՐԿ

Լաւագոյն տեսակը կը ծախուի Ս. Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Բէրչէմպէ բազարի մօտ Եէնի ճամիի դրան կից։

Վերոյիշեալ ներկի գործածութեան եղանակը շատ դիւրին, արդիւնքը փայլեկան ու խիստ գոհացուցիչ եւ գոյնը մնայուն ու բոլորովին բնական է։ Գնողները կը վկայեն թէ ուրիշ ներկերու անմաքրութեններն ու ոմանց իսկ գարշելի հոտէն ձանձրացած ըլլալով, սկսած են գործածել այս ներկը որով շատ գոհ եղած ու նեղութենէ ազատած են, ուստի ոչ մէկ ներկ ասոր սպառուականութեանը կը հաւասարի։ Ներկի կարօտութիւն ունեցողները թող հաճին փորձել։ Կը ներկէ սեւ կամ շագականագոյն, մորթը չաղտոտեր ու փասահար նիւթը չպարունակեր։

Օ ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՌԻՍՏԻՏ ԲՈՒՍԻՆՕ

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ

[illegible]

փոխադրութեան ծախքէ մինչեւ ի Նաւահանգիստ։ Ըստ որում առանց վճարման չենք կարող մեր ապրանքները ղրկել, ուստի կը խնդրենք մեր յաճախորդներէն որ դրամը ղրկեն իրենց խնդրանքին հետ։

Պօն Մարշէի վաճառատունը մասնաճիւղ չունի ո՛չ ի Ֆրանսա և ո՛չ ալ օտար երկիրներ։

ՆՈՐԹՏԱՑՉԷ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան։

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

50

ՕՍՊՕՐՆԻ ՅՈՐԵՆ ՀՆՁՈՂ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆ

Օրը 88,000 քառակուսի կանգուն, այսինքն 55 տէօնիւմ կը հնձէ, ծանրութիւնն է 280 օխայ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր գործակատար Մկրտիչ և Յովհաննէս Մուրատեան եղբարք Կալաթ ա Նօրկանճըլար ճատտէսի թիւ 70 և Պոլիս, Ֆինճանճըլար Եօգուշը, Նուրուֆեան խանի դիմաց թիւ 22։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԿՐԱԿԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ԾԽՆԵԼՈՒԶԻ ԽՈՂՈՎԱԿԱՑ

Միակ մթերանոց Վիէննայի Րիւտ Կէպլըրք վաճառատան կրակարանաց

ԱՏԱՂՁԱԳՈՐԾԻ ԵՒ ՀԻՒՍՆԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

Հէնրիկ ԼԱՆԺ

32 Մահմուտիյէ փողոց, և

24 Բէրչէմպէ բազար Ղալաթիա

ՊՂՆՁԷ, ՁՈՒԼԱԾՈՅ ԵՒ ԾԵԾՈՒԱԾ ԵՐԿԱԹԷ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԵԱՑ

ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՆՈՑ

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ՁՄԻՆԷՆԵՐ

ԴԱՆԱԿ ԵՐԿԱԹԷ ԽՈՀԱՆՈՑ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ — ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ ՍԱՆԴՈՒՂԻ ԿՂՊԻՔ

ԺԷՐՈՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐԸ

ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ ՄԱՔՈՒՐ ԽԱԾԾՂԱՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

ՇՆՉՈՒԵԼՈՎ ԵՒ ՈՒՏՈՒԵԼՈՎ ԿԸ ՆԵՐԳՈՐԾԵՆ

ԸՆԴԴԷՄ

ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՊՐՈՆՇԻԹԻ, ԴՈՒՄԻ, ՇՆՉԱՐԳԵԼԻ, ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ, ԽՈՒՁԱԿԱՏԱՊԻ

Մեծապէս նախընտրելի են Քաբսիւլներէն եւ շաքարահատներէն, որք կը բեռնաւորեն ստամոքսն առանց ազդելու շնչառութեան խողովակաց վրայ։

ԺԷՐՈՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐՆ ԵՆ

ԽԱԾԾՂԱՆԻ ՄԻԱԿ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐՆ

Վարձատրեալ Փարիզու 1878 Տիեզերական Արուեստահանդէսի կողմէ։ Նախարարական որոշմամբ, և ըստ խորհրդոյ Առողջապահական ժողովոյ, փորձերու ենթարկուած են և Ռուսիոյ մէջ թոյլատրեալ կայսերական կառավարութեան կողմէ, ըստ հաւանութեան կայսերական բժշկական խորհրդոյ։

Իւրաքանչիւր տուփ կը պարունակէ 70 բաստիյլ

իւրաքանչիւր ... [illegible]

Ա. ԺԷՐՈՏԷԼ

Դեղագործ ի Սէնդ-Մէնեուլ (Մարն)

(Պահանջել գործարանի կնիքն)

Այս Բասթիյլները ծծելու միջոցին, շնչուած օդը կ'առնու խայծղանին շոգիներն զորս ուղղակի կը տանի հիւանդութեան տեղը։ Ներգործման այս մասնաւոր եղանակին եւ միանգամայն իրենց բաղադրութեան պատճառաւ է որ այդ Բասթիյլներն այնքան ազդու են այն ամեն հիւանդութեանց մէջ, որոց համար խորհուրդ կը տրուի խայծղան գործածել։

Յոյժ օգտակար են ծխողներու, այն անձանց որք կը յոգնեցնեն իրենց ձայնը եւ անոնց որք իրենց աշխատութեանց մէջ գրգռիչ շոգիներ կամ փոշիներ շնչելու ենթարկեալ են։ — Ֆրանսայի և օտար երկրաց մէջ, այս Բասթիյլներու անհուն յաջողութիւնը կը հաստատէ իրենց անժխտելի գերազանցութիւնը։

Գլխաւոր կեդրոնատեղին է Դեղագործական Մթերանոցն, Ղալաթիոյ մեծ փողոց, թիւ 35 և Բերա, Գանդիւք եղբարց Բրիտանական Դեղարանը։ Կը ծախուի ամէն գլխաւոր դեղավաճառաց քով։

ԲԱՌՆԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թօնոյ	Նաւապետք
Այա Սօֆիա	3,000	Պըգս
Արապիա	2,500	Ռոճըրս
[illegible]	2,500	Փրուիչարտ
Լոգոնիա	2,500	Ռուիկս
Մասետոնիա	[illegible],500	Մարշ
Բումելիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Պրիթանիա շոգենաւն ամսոյս 24ին Պաթումէն վերադառնալով անմիջապէս Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի։

Այա Սօֆիա շոգենաւն ամսոյս 24ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱՐԱ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

513

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամեն տասն օրն մէկ կը բանին Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջեւ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ատլաս	3,000	Մորոքօ	2,500
Ալեբբօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Պալթիք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակօսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քետար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Քետար շոգենաւը, նաւապետ Ֆէրկիւսըն, դեկտեմբեր 2ին Լիվըրբուլէն աստ պիտի հասնի։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուէ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Չ. ՃՈԼԻ

Գործակատար

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

511

N. 7.

Գաչընմագ, պաշ Թէրի, եմրագը ճիլտի միւճիրի վէ սաչ տէօքիւլմէսի, Եմրազը մէզքիւրէ Տէլըրիէ մըրհէմինին խիթմալը իլէ սէրիէն միւնտէֆի օլուր։ Բարիտտէ Գըլէրի սօգաղընտա 31 նումերօլու քիմեակէր Մ. Տէլըրիէ վէ սաիր էճզախանէլէրտէ բէյուքէր տիւքեանլարընտա պուլունուր, գալըպընտան սագընմալը։ Զանաղ ընըն ֆիյաթը 20 ղուրուշ։ Եաըրըմ չանագընըն ֆիյաթը 12 ղուրուշ։ Տէբօսու Տէքաթէլը Ղալաթա կէօմրիւյինիւն գարշըսընտա Մ. Զէրվաթինին մաղազասընտա տըր։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՆԱՆԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բօնէի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է «Մէօղ», որ նոյեմբեր 6ին Մարսիլիայէն և նոյեմբեր 19ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է «Արգոն», որ կը մեկնի նոյեմ. 20ին։

Ռուսական նաւահանգիստներուն

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՆԻՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

514

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Հուլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2,000	Լեբանդօ	4,500
Անճելօ	3,000	Մարենկօ	4.300
Արկօ	1,300	Մարսալա	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորոտինօ	2,200	Ներօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթելլօ	5,000
Գեյրս	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամեօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալերմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բառդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Էրագօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Ֆրանքօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3.500
Կալիլէօ	5,500	Սալերնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրոտիօ	2,200	Սօրենդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիօօ	2,300	Քանդօ	3,600
Քելօօ	2,000	Եետօօ	1600
Քօզնօ	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Կրօտիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆօրթհ, ընդհանուր վաճառքով Հուլէն աստ հասած, պարպած և յԸտեսա ուղեւորած է։

Բալերմօ շոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով ամսոյս 16ին Հուլէն մեկնած է, Մալթա հանդիպելով Կ. Պոլիս գալու համար։ Դեկտեմբեր 4ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԵՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ ԻՆ ԸՆԿ.

Գործակալք

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

514

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Փանորմուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆերոս	4000	Նեֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Եկսոպդրիս	3250	Ագլանդիկ	1700
Թիպս	3250	Լոգիւս	800
Մակտալա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700
Սֆինքս	3000		

Օսայրիս շոգենաւը, նաւապետ Բօլ, ամսոյս 16ին Օտեսայէն վերադառնալով 21ին ուղղակի Լիվըրբուլ պիտի երթայ։

Ֆերօս շոգենաւը, նաւապետ Ուիլըքս ամսոյս 23ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.

Մէյտանըրգ փողոց, Ուիթոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

515 — 31, Ճէյմս Ստրիդ, Լիվըրբուլ

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլի և Արեւելից միջեւ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալճերիան	2500	Ֆավոնեան	3700
Ալզատիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտալուզեան	2500	Ֆլորեան	3700
Աթենեան	2500	Իպերիան	5500
Արապեան	3700	Իլլիրեան	5500
Պավարիան	6000	Իտրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լեպեան	2200
Քասթելեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիպեան	800
Տուրոյ	700	Օբորթօյ	700
Եճիբշըն	3700	Բերսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալերնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ալզատիան շոգենաւը, նաւապետ Քրիսթիան, այսօր Լիվըրբուլէն աստ հասաւ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա։

Նաւատերք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.

Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք

Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.

Մալդա, Ն. Քամիլիէրի.

Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտադոյ.

Զմիւռնիա, Գ. Ուիդզըլ և ընկ.

512

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՇԻՐՔԷԹ Ի ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1885 Նոյեմ. 1 Ուրբաթ օրէն սկսեալ մինչեւ Նոյեմ. 30

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ. — Թ.

) 2 — Ր. և Ա. Գավ. Եէնիմ. Մէգարպ. Պէօյ. Թարապիա Եէնիքէօյ (Եէնիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 32

) 2 50 Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. (Արնավ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22

) 3 30 Եէնիմ. Մէգարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. (Պէպ. պիտի հաղորդակցի) 18

) 4 30 Ա. Գավագ. Եէնիմ. Մէգարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 34

) 6 — Եէն. Մէգ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշ. 22

7 — Եէնիմ. Մէգարպ. Պէօ իւք. Թարապ. Պէյգօզ Բաչըպ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ. 1

8 15 Ա. և Ր. Գավ. Եէնիմ. Մէգարպ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը Ստէնիա պիտի հանդիպի) 32

10 — Մէգարպ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պէշիք. 33

Արնավուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

) 2 — Պէպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 19

) 2 45 Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գապ. 1

) 3 25 Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 25

) 4 — Արնավ. Գուրու. Օրթ. Պէշիք. Գապ. 4

) 4 35 Պէպ. Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիք. Գապաթ. 21

10 40 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ 22

11 10 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ 1

Ասիական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

) 1 45 Վանիք. Չէնկլ. Պէյ. Գուզկ. Գապաթ. 34

) 2 25 Պէյգ. Բաչպ. Ր. Բ. Մահ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23

) 3 — Գանտիլ. Վանիք. Չէնկել. Պէյլէրպ. Գուզկ. 21

) 3 30 Պէօյ. Թար. Պէյգօզ, Բաչապահճէսի, Գանլըճա, Ա. Հիսար Գանտիլ. (Գանտ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 17

) 4 30 Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. 23

) 4 45 Պէյգօզ, Բաչապահճէսի, Գանլըճա, Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշ. (Ուրբաթ օրեր ժամ. 5ին Մէգարպուրնուէն պիտի ելլէ)։ 19

8 45 Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաչպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իւսկիւտար 25 (Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. Մահ.)

10 20 Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ 23

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

) 2 45 Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Ստէն. Եէնի. Թար. Պէօյ. Մէգարպ. Եէնիմ. Գավագներ 34

) 3 45 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկել. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաչպ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյ. Մէգ. Եէնիմ. 1

) 4 15 Պէշիք. Օրթաք. Պէյլ. Արնավ. Գանտ. Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէգարպ. Եէնի. 22

5 30 Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար Պօյաճ. Եմիրկ. Ստէն. Եէնիք. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէգր. Եէնիմ. և Գավագներ 32

6 45 Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյ. 25

8 30 Պէշիք. Օրթ. Արնավ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյ. Մէգար. 21

10 30 Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ստէն. Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյի. Մէգար. Եէնիմ. 18

11 10 Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէգարպ. Եէնիմ. 32

11 30 Պէպ. Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ստէն. Եէնիք. 22

Կամուրջէն Արնավուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

) 3 25 Ուղղակի Արնավուտքէօյ 4

) 4 — Ուղղակի Պէպէք 21

9 45 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպ. Ր. Հիսար (Վոսփոր իջնող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22

10 25 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպ. 1

11 — Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպ. Ր. Հիսար Պօյաճըքէօյ 25

11 45 Պէշիք. Օրթ. Գուրու. Արնավ. Պէպ. 21

12 — Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. (ուրբաթ և շաբաթ օրերը Պէշիքթաշ) 1

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

) 3 15 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաչպ. Պէյգ. (Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. Մահ. և Մէգարպ.) 19

) 3 50 Ուղղակի Գանտիլլի 17

9 25 Պէշիքթաշ, Գուզկունճ. Պէյլէր. Չէնկել. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23

10 15 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլ. Բաչպ. Պէյգ. Թար. Մէգարպ. Գավագներ 17

10 40 Պէշիք. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկել. Վան. Գանտիլլի Պէպէք (Գանտիլլի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 29

11 10 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաչպ. Պէյգ. 23

11 40 Գապթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. 34

) Այս նշանը կրող շոգենաւք Նոյեմ. 16էն սկսեալ քառորդ վերջը պիտի երթեւեկեն։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	5 35	— —	8 15
1 —	6 20 Պէշիք	— —	9 — Պէշիք.
— —	7 —	— —	9 35
2 —	8 10 Պէշիք	2 15	10 10 Պէշիք
2 30	8 53	2 45	10 30 Գզ. *
3 —	9 45	3 20	11 —
3 40	10 — Պէշիք	3 55	11 25
3 45	10 30	4 30	11 50
4 15	10 50 Գզ. Պշ	5 15	12 5
4 45	11 20	6 5 Պէշիք	12 5 Պշ Գզ*
5 —	11 40 *	7 —	
5 10	12 5		

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	7 —	1 25	7 —
— —	8 10 Պէշիք	1 55	8 15
2 —	8 45	2 35	9 — Պէշիք
2 45	9 30	3 25	9 35
3 30	9 55 Պէշիք	3 55 Պէշիք	10 — Պէշիք
4 —	10 25	4 45	10 35
4 15	11 —	5 25	11 15
5 30	11 35	6 10 Պէշիք	11 50
6 15 Պէշիք	12 5		12 5
— —			

* Այս երթեւեկութիւնք Հրէից տօներուն եւ ուրբաթ օրերը չպիտի կատարուին։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 30 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)

5 — » »

10 45 » » »

11 35 » » (կիրակի օրեր ժ. 11ին)

3 — կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)

4 30 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ

10 30 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)

11 20 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի օրերը ժամ. 10 45ին)։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

ԵՒ

ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի

5 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի

10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի

11 10 » Գապաթաշ

4 15 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար

5 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար

10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար

11 25 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

Ծան. — Օդը մրրկալի եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։

Բօլ Իմբէրիալ	»	...	90 10
Քրիմից	»	...	51 12
Ռուսլի Թղթադրամ	»	...	9 30
» արծաթ	»	...	89 20
Ֆիօրին	»	...	8 28
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	...	108 2
Վէգիոց	»	...	102 30
Հինդեաց	»	...	102 25
Մէթալիք	»	...	98 10
Գըլինճ	»	...	—
Թղթադրամ	»	...	—

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ ՔԱՂՈՒԱԾ

ԿԱՐԻՆ

Հոկտեմբեր 25. — Մշոյ Առաջնորդ Գեր. Տ. Գրիգորիս Եպիսկոպոս Ալէաթճեան, անցեալ շաբաթ օր, ամսոյս 19 ին, Կոստանդնուպոլսէ հասաւ, և Գեր. Առաջնորդն բացակայ լինելուն Արժ. Փոխանորդին ձեռամբ առաջնորդարանի մէջ հիւրընկալուեցաւ, և յաջորդ օրը եկեղեցի իջնելով, ժողովրդեան խրատ և օրհնաբանութիւն խօսեցաւ, և քանի մի աւուրց մէջ ճանապարհի պատրաստութիւն տեսնելով երէկ մեկնեցաւ Փալանդէօքէնի ճամբով։ Մշոյ ժողովականներէն երեք անձինք մինչեւ Խըսնուս եկած են Նորին Գերապատուութեան դիմաւորութեան։ Գեր. Ալէաթճեանի ուղեկից էին Յովհան վարդապետ Ս. Յովհաննու վանուց և Մելքոն քահանայ Խասքէօյին Մշոյ։

— Գեր. Օրմանեան անցեալ չորեքշաբթի մեկնեցաւ Թորդումի և Նարիմանի կողմերուն գիւղերն այցելելու և այն տեղի ազգային գործերը քննելու, որք սաստիկ կը նեղուին նոր հաստատուած գաղթականներու կողմանէ։

— Երէկ հանդիսապէս կատարուեցաւ Պետական Միջնակարգ վարժարանին հիմնարկութիւնը։ Զինուորական երաժշտութիւնք նուագեցին, աղօթք կատարուեցաւ և զոհեր զենուեցան։ Կուսակալ, հրամանատար, կառավարիչ, զօրապետք, պաշտօնակալք, ժողովականք, ուրոյք, խմբովին ներկայ էին, միայն քրիստոնեայ առաջնորդներէն ոչ ոք գտնուեցաւ, զի երեքն ալ բացակայ են քաղաքէս. Գեր. Օրմանեան ի Նարիման, Գեր. Մելքիսեդեկեան ի Թորդում, և Գեր. Գախսիոս ի Կարս։

Նոր վարժարանը պիտի կառուցուի համաձայն այն կայսերական հրամանին, որ կը պատուիրէ իւրաքանչիւր նահանգաւ գլուխ քաղաքի մէջ մի միջնակարգ վարժարան բանալ (իտատիէ) բոլոր ազգաց համար։ Կարնոյ վարժարանը պիտի շինուի հին Թէոդոսեան պարիսպներուն կործանմանէն բաց մնացած հողոյն վրայ։ Նահանգային ճարտարապետ Պ. Քիւմէիլէ մի յատուկ յատակագիծ պատրաստած է, իսկ շինութեան վերակացու կանգնած է Պ. Տանտորիս շինուածապետը։ Կրթական տեսուչ Տէվրիշ էֆէնտիի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողով մ'ալ գործոյն կը հսկէ։ Ազգայիններէն յանձնաժողովոյ անդամ ընտրուած է Ղուկաս էֆէնտի Տ. Ազարեան։

— Զինուորական վաշտերու սաստկացման գործը կը շարունակէ, ամեն կողմանէ էնաի̈ֆ և ֆուրայ անհատները կը հասնին և վաշտերու կը բաշխուին։

ՄՈՒՇ

Հոկտ. 20 — Տարօնցին մեծ յուսով կ'սպասէ Գեր. Ալէաթճեան Հօր գալստեան։ Ամէն կողմանէ ուրախութեան նշոյլներ կը տեսնուին. ժողովուրդը իբրեւ ծանրաբեռնեալ բեռնակիր մը, յետ երկար ուղեւորութեան իւր ծանր բեռէն ազատած հանգստութեան երկար շունչեր կ'առնու ի լսեր Նորին Սրբազնութեան մերձակայ գալստեան. զի քաջ հասկցած է որ իւր նիւթական վիճակի բարւոքումը Նորին Սրբազնութեան նման գործօն եկեղեցական գլխոյ մը պէտքն ունի։ Ինչ՛ որ է Տարօնցին իւր յուսոյ մէջ խաբուած չլինի։

—Ըստ սովորութեան կրօնափոխութիւնք դեռ տեղի կ'ունենան աստ մասնաւորապէս Իգական սեռի կողմանէ. սոյն օրինակ մի քանի խնդիրներ Գեր. Ալէաթճեան հօր ներկայութեամբ նպաստաւոր ելք ունենալ կը թուին։

— Տեղւոյս հանրածանօթ Տէր Բարսեղ քահանան, Կ. Պոլսէն խոյս տուած միջոցին գործածած պատուաբեր դերերը աստ եւս կատարած լինելով, իբրեւ ինքնապաշտպանութեան միակ միջոց անլուր և անհիմն զրպարտութեան դիմած է ի վնաս Ազգիս։

ԳԱՀԻՐԷ [2]

Գահիրէի օդոյն ջերմութեան միջին աստիճանն է 22,4. տօթագին ժամանակամիջոցն է յունիսէ (խամսին), գարնան գիշերահաւասարէն յառաջ և յետոյ. հարաւի հեղձուցիչ քամին Սուտանի տօթակէզ անապատներէն կը բերէ փոշի, ամպեր և կարծես մթնոլորտին մէջ հրեղէն քօղ մը կը տարածէ. սոյն միջոցին յաջորդող ամիսները մինչեւ օգոստոս թէեւ սաստիկ տաք կ'ըլլան, բայց չունին յունիսի սաստկութիւնը. սեպտեմբերէն սկսեալ մինչեւ ի կէս կամ ի վերջ մարտի բնակութիւնն ախորժելի է ի Գահիրէ. վասն զի օդը կամ բարեխառն է և կամ հաճելի ցուրտ. հաճելի դէթ Հայաստանի զաւակաց համար։ Այս իբր վեցամսեայ շրջանին մէջ մերթ առ մերթ կը տեղան անձրեւք, որ ամ ըստ ամէ կ'ըլլան աւելի երկարատեւ, առատ և յաճախ. սակայն նշանակեալ ամիսներուն մէջ պարբերաբար խիստ զգալի կերպիւ կը խոնաւի օդն և առտուները ծագումէն հազիւ 3–4 ժամ յետոյ երկնից թագուհին կը մերկանայ իւր գեղատեսիլ դէմքը ծածկող սպիտակ կամ գորշագոյն ամպերու քօղը։ Ցիշելու կարեւոր պարագայ մ'է օդոյ յարափոփոխ վիճակը. կը պատահի նոյն իսկ օրուան երկու մասերն և մերթ երկու ժամերն ի-բարու չեն նմանիր. խրաց այս վիճակին մէջ օդը պիտի պատճառէր շատ աղխաբեր հետեւանքներ, եթէ այս թշնին ուրիշ պարագայ մը չի պատրաստէր դեղթափ. երեկոյեան ժամ 10 էն յետոյ կ'սկսի շնչել մեղմ և զով հովն և ցերեկի տաքէն խոնջեալ և պարտասեալ Եւրոպացիք և բնիկ ազնուականք կը լեցուին պատշգամներու վրայ և կամ կը յաճախեն հասարակաց վայրեր. գիշերն առաւել քան զառաւել հաճելի կը դառնայ, երբ լուսինը գեղանաղ հարսի մը պէս կը բարձրանայ հորիզոնն ի վեր և շողշողուն աստեղք վերդ սպասարկու նաժիշտներ կը շրջապատեն զայն։ Ի մի բան ժամն 12 էն յետոյ մարդ կը կարծէ գտնուիլ քաղքի մը մէջ, որոյ օդն ունի կազդուրիչ բարեխառնութիւն։ Գիշերը շատ քիչ անգամ դժգոհութիւն կը նեղչնչէ։

Հին ատենը ջերմութիւնն աւելի սաստիկ է եղեր. սակայն արուեստական միջոցներ լաւագոյն ազդեցութիւն ունեցած են կլիմային վրայ. հազարաւոր ծառերու տնկուիլն, պարտէզներու գամ քան զգամ բազմանալն և թերեւս նաեւ Սուէզի ջրանցքին բացումն այս արդիւնքն արտադրած են։ Ցանցելումն անձրեւ ալ չի տեղար եղեր, բայց արդ ի Եգիպտացիք տարին 1–2 անգամ կը հետաքրքրին տեսնելով իրենց արտերն ու տուներ ծածկուած կարկուտի տակ։

Օդոյ յատկութեան վրայ խօսելէ յետոյ հարկ կ'զգամ բուսաբերութեան վրայ եւս համառօտիւ ծանօթութիւն տալ։

Գահիրէի և շրջակից պարտէզները կը մատակարարեն բարեխառն գօտւոյ յատուկ գրեթէ ամեն պտուղ, ծիրան, խաղող, նուռ ևն. սակայն ասոնք թէ՛ տեսակաւ և թէ՛ քանակութեամբ նուազ են։ Իվմիր՞ կը զրկէ ընտիր մրգեղէն և կը լեցնէ այս տեղի պակասը։ Առատ են արմաւն, որ ունի շատ տեսակ, թուզ, ժանտաթուզ, լիմոն փոքրիկ՝ այլ հիւթեղ, նարինջ, երկու տեսակ ուրոյ մին ընտիր. Եռ—ք էֆէնտի՝ նարինջէն պզտիկ, սակայն անկէ աւելի ախորժահամ։ Բանջարանոցի բոյսերուն մէջ նշանակելի են առատութեան կողմանէ կաղամբ, վարունգ ևն. ձմերուկն մեծ է, սակայն ոչ այնչափ համեղ. պատուականը կուգայ Յոպպէէն. սեխերը բազմատեսակ են, սակայն շամամ կոչուածն է միայն մեղրային յատկութեամբ օժտեալ։

Հասարակաց անդորրութեանը համար ի գործ դրուած պաշտօնական և անհատական ջանքերուն նկատմամբ չ'ենք կրնար լռութիւն պահել։

Ջուրն, այս ամենակարեւոր պիտոյքը, համայն Գահիրէաբնակք առանց բացառութեան Նեղոսէն կ'ստանան. և այս՝ երկու եղանակաւ. Ա. Երկար տարիներէ ի վեր կազմեալ անանուն ընկերութիւն մը Նեղոսի մեծ ճիւղին ափ եզրը շինել տուած է ջրի գործարան մը, ուստի բազմիչ խողովակներ Գահիրէի գրեթէ ամեն կողմը տարածեալ են. կառավարական պաշտօնատունք և մասնաւորաց հաստատութիւններու կարեւոր մասը յիշեալ ընկերութեան բաժանորդագրեալ են։ Բ. Նեղոսի կամ անոր ճիւղերուն ափանց վրայ բնակող այն բնտանիքներ, որ ջրի մեծաքանակ սպառում չ'ունին, իրենց պէտքը կը հոգան անմիջապէս մօտէն հոսող գետէն կամ առուներէն. իսկ եզերքէն հեռի բնակողները և ջրի սակաւ կարօտութիւն ունեցողներուն համար՝ յիշեալ ընկերութիւնը թաղերու մէջ ծորակներ հաստատած և այս կամ այն անձին վարձու տուած է. վարձակալն իր տրամադրութեան տակ ունի սայլերու վրայ զետեղեալ տակառներ՝ զորս կը լեցնէ ջրով և փողոցէ փողոց շրջեցնելով պահանջողներուն կը մատակարարէ իր գործաւորաց միջոցաւ. Ի քաղաքիս ջրի համար մարդ դժուարութեան չենթարկիր. վասն զի ինչպէս զրուցեցինք թէ՛ զայն հայթայթելը դիւրին է և թէ՛ գինն աժան։

Աւելորդ է դիտել տալ թէ եգիպտական հողին կենսատու հոգին Նեղոս՝ մշտապէս աղտոր կը հոսի. Ջուրին ըմպելի յատկութիւն տալու համար հարկ անհրաժեշտ է ընել զայն տեսակ մը սպիտակ կաւով և յատուկ խնամք պատրաստեալ կարասներու մէջ, ուստի ստորադիր անօթը կը մզի մնիտ և պայծառ. Աստղաբաշխութեան Հայ հեղինակ մը, Ա. Փոփովիչ, կը գրէ թէ Նեղոսի ջուրն ըմպելու համար աշխարհի վրայ գտնուածներուն ամենէ գերագանցն է։

Ի Գահիրէ կան նաեւ շատ հորեր, սակայն ասոնց ջուրերը դառնահամ ըլլալնուն համար սակաւ օգուտ կ'ընծայեն։ Ընդհանրապէս գետնի մակերեւոյթէն երբ մի քանի մեթր խորութեամբ փորուի, ջրոյ երակներ երեւան կ'ելնեն։

Քաղաքիս գրեթէ ամեն կողմերը կը նըշմարուին սիւնակներու վրայ հաստատուած լապտերներ՝ որոց մէջէն կազային կաղն իր լոյս կ'արձակէ ժամը ½ էն սկսեալ մինչեւ առաւօտ։ Պէրպէրի սեւամորթ զօրծաւորաց խումբեր ամեն օր պաշտօն ունին մաքրել և վառել այս լապտերներ. մարդ մը առանց ո՛ և է լապտերի գիշերուան օ'ր պահուն ալ ուզէ կրնայ իր մտադրած այցելութիւնը կատարել ապահովութեամբ, որոյ պահպանութեան համար գիշեր և ցերեկ աչալուրջ կը հսկէ ֆօլիսի ձիաւոր և հետեւակ փարչութիւնը։ Պահանջեալ հանգամանքն ունեցող ամեն մարդ՝ առանց խտրութեան ցեղի և կրօնի՝ կ'ընդունուի այս ծառայութեան մէջ։

Եգիպտոսի մայրաքաղաքին ութ թաղերն ունին ապահովութեան պաշտօնատուններ, ուր բաւականաչափ ֆօլիսներ կը գործեն ընդհրամանատարութեամբ գործունեայ պետի մը. բայց ատոր փողոցներու մէջ կան ոստիկանական կայաններ (գարագօլ) ուր մի քանի անձինք միշտ պատրաստ կը գտնուին իրենց պարտքը կատարելու։ Ըստ կարեւորութեան և բազմամարդութեան տեղւոյն՝ բաղում և սակաւ թուով ֆօլիսներ զիծի մը մէջ կ'առնուն իրենց յանձնուած շրջանակը, հսկելով փողոցներու բերանը. նաեւ հեծեալ տիւ և գիշեր անդադար կը շրջագային ի պահպանութիւն բարեկարգութեան։

Շնորհիւ այս կարգադրութեանց և ինչ յատկութեանց ժողովրդեան, զգօնութիւն, մարդասիրութիւն, քաղաքավարութիւն կաբի հաղուադէպ են։ Թէև ջրհանկիրաց կազմակերպեալ խումբ և հրէշ գործիններ կան, սակայն հրդեհ գրեթէ չպատահիր ի Գահիրէ։ Այս նկատմամբ Եգիպտոսի մայրաքաղաքն աւելի նախանձելի վիճակ մ'ունի քան Եւրոպայի առաջնակարգ ոստաններ։

Ի քաղաքիս կան երեք կարգի դատարաններ. Ա. Տեղականք՝ որ ձեռնհաս են լուծել ամեն տեսակ դատ և խնդիր, որ կը պատահին ընդ. մէջ երկու օսմանեան հպատակաց։ Բ. Հիւպատոսարանականք՝ որ կը լուծեն իրենց հպատակաց միջեւ տեղի ունեցածները։ Գ. Միջազգայինք՝ որ պաշտօն ունին անբեկանելի վճիռ արձակել նըկատմամբ իրենց ներկայացեալ ամեն դատերու, որ տեղի կ'ունենան ընդ մէջ տարբեր տէրութեանց հպատակներու. այս վերջինք, որոց նմանին, եթէ չեմ սխալիր, այլուր գոյութիւն չունին, հիմնուած են նախաձեռնութեամբ և ջանիւք արդի նախարարապետ Վսեմ. Նուպար փաշայի, իր նախկին պաշտօնավարութեան ատեն։ Խառըն կամ միջազգային դատարանաց անդամք իրենց տէրութեան կողմանէ կ'անուանուին, բայց չեն կարող պաշտօնավարել մինչեւ որ առ այս կարեւոր խափանական հրամանագիրը չ'ստանան։

Վաճառականութեան զարգացման ազդուապէս նպաստող թղթատարութեան, հեռագրի և երկաթուղւոյ վարչութիւնք կազմակերպեալ են Եւրոպացւոց ձեռամբ և գրութեամբ։

Թղթատարութեան կեդրոնն է յԱղեքսանդրիա. այս տեղ գործերը կը վարէ ընդհանուր տնօրէն մը, ձեռնհաս իր պաշտօնին և անխոնջ ու խիստ անոր գործադրութեան մէջ։ Որոշեալ ժամերու մէջ ամեն մարդ ազատ է դիմել անոր, յայտնելու համար իր գանգատներն ու դիտողութիւններն, եթէ ունենայ. զանցառու պաշտօնեայք տուգանաց կամ արձակման կը դատապարտուին։ Կառավարական թղթակցութեանց համար կայ յատուկ ճիւղ։ Կան նաեւ ուրոյն ուրոյն սենեակներ Ֆրանսերէն և արաբերէն հասցէներով նամակներու համար։ Իւրաքանչիւր սենեակ ունի երկու բաժանում. մին կը ցուցնէ այն թղթակցութիւններ, որոց տէրերը անուններու սկզբնատառերն այբուբենի առաջին կիսոյն կը վերաբերին, իսկ միւսն ալ միւսներուն։ Նամակները կը զետեղուին մասնաւոր խորշերու մէջ, որոց վրայ նշանակեալ գիրերը կը ցուցնեն թէ ո՛ր պէտք է որոնել պահանջուածը. դրութիւն՝ որոյ շնորհիւ ցըրուիչ պաշտօնեան վանդակապատ պատուհաններուն ետեւէն կրնայ գեղ գող ընել մէկ վայրկենի մէջ։ Այն անձն որ տարին 60 դահեկան կը վճարէ, պարտաւոր չէ երթալ թղթատուն. շրջիկ ցրուիչը նամակ, ծրար, ևն մինչեւ իր բնակավայրը կը տանի։ Ընդարձակ սենեկի մը մէջ շինուած են իբր 500 յարակից տուփեր, զորս պաշտօնատարք խումբ խումբ և վարձակալք ուրոյն ուրոյն կը բանան։ Փախագողն ամիսը հինգ դահեկան վճարելով կը վարձէ անոնցմէ մին յանուն իւր և բանալին քովը կը պահէ ուզած ատեն իր նամակներն առնել առնելու համար։ Բարեկարգ վիճակի մէջ են նաեւ միւս բոլոր ճիւղերն, որոց վրայ մասնաւորապէս խօսելու հարկ չենք զգար։

Տեղւոյս տնօրէնն, ստացած հեռագրական տեղեկութեանց վրայ յենլով՝ թղթատան որմերուն վրայ կախուած ազդերով հասարակութեան կը ծանուցանէ արտասահմանէ գալիք պայուսակներու ի Գահիրէ ժամանման օրն, ժամն ու վայրկեանը. նաեւ պատճառն յապաղման, եթէ երբեք տեղի ունենայ. իսկ ներքին թղթակցութեանց համար տպեալ ծանօթագրերով տեղեկութիւն կը տրուի ի հարկին. այս միջոցին կը դիմուի դարձեալ երբ վարչութիւնն իրաց վիճակին մէջ ո՛ և է փոփոխութիւն ընելու պարտաւորի։

Հասարակ նամակները թղթատան որմին վրայ բացուած ծակէ մը ետեւի սնտուկին մէջ կը ձգեն. իսկ ապահովեալները հարկ է տանիլ իրենց յատուկ սենեակն, վճարել կրկնապատիկ վարձն և ստանալ ընկալագիրն։ Ամեն թաղերու մէջ հաստատուած են մասնաճիւղեր. բաց աստի ի դիւրութիւն ժողովրդեան շատ փողոցներու անկիւնները զետեղեալ են երկաթեայ փոքր տուփեր, որոց մէջ ձգուած նամակները յատուկ պաշտօնեայք մ'որոշեալ ժամերու մէջ կը տանի ի կեդրոնատեղին։

Թղթատարական վարչութիւնը պահանջեալ աստիճանին համեմատ բարւոք կացութեան մէջ գտնուելուն համար՝ օտար նամակատուններ գոյութիւն չունին ի Գահիրէ։

Միեւնոյն վիճակի մէջ է նաեւ հեռագրութիւնը։ Ֆրանսերէնի, տաճկերէնի և արաբերէնի քաջահմուտ պաշտօնեայք աչալըրջութեամբ և փութաջանութեամբ կը կատարեն իրենց պարտաւորութիւնը։ Երկտասնեակէն աւելի կը հաշուին այն ելեքտրական պարաններն, որոց միջոցաւ Գահիրէ ուղղակի կամ անուղղակի հաղորդակցութեան մէջ է աշխարհի բոլոր մասանց հետ։ Սակայն հեռագիրն ո՛չ միայն եգիպտական գաւառն հասոյթ չի տար, այլ և ամ ըստ ամէ փոքրիկ վնաս մ'ալ կը պատճառէ։ Փարաւոններու երկիրն ունի 8569 հազամեթր հեռագրական գիծեր։ Ի Գահիրէ բաց ի Ռուբթէրէ և Հավասէ կայ նաեւ հեռագրական մասնաւոր անգլիական գործակալութիւն մը։

Ալլինի տիեզերահռչակ պաւկին, Ջորջ Ստիֆէնսընի հռչակաւոր հանճարին երկանց ծնունդ շոգեկառքն շատ տարիներէ ի վեր իր սուլոց տեղւոյս բնակչաց լսելի ըրած է։ Երկաթուղւոյ գիծերը մայրաքաղաքէս սկսեալ կը ձգուին Եգիպտոսի բոլոր կարեւոր վայրերն. օրը միայն հինգ անգամ Աղեքսանդրիոյ մեծի դաստակերտին հետ փոխադարձաբար կը հաղորդակցի։ Եթէ ուղեւորը Վիգդոր Հիւկոյի պէս ուզէ ճանբորդել, այսինքն երրորդ կարգի տոմսակաւ, նշանակեալ քաղաքներուն մէկէն միւսը կըրնայ երթալ 12 ֆրանք վարձով. սակայն հակառակ փոխադրութեան ծախուց թեթեւութեան, երկաթուղին, ի հարկէ ամբողջութեամբն առեալ, կառավարութեան եկամտից երկրորդին, մաքսին հաւասար արդիւնք կ'արտադրէ, այսինքն 700,000 եգիպտական լիրա([1]) տօ նուազն։ Տեղական շոգեկառքերն, իրենց արագընթացութեան կողմանէ անուանի, 1518 հազարամեթր երկայնութեամբ գիծերու վրայէն կը սրանան։

Գահիրէի մէջ հիմնեալ է կառավարական արուեստանոց մը ուր կ'աշխատին իբր 3000 անձինք. անդ կը պատրաստուին և կը նորոգուին երկաթուղւոյ, հեռագրի ու այլ և այլ շինութեանց ու պիտոյից վերաբերեալ առարկաներ։

Նեղոսի Գահիրէի նաւամատոյցն է ի Պուլագ, ուր կը նշմարուին մանաւանդ մակընթացութեան ատեն բազում առագաստանաւեր և մակոյկներ։ Երկրին հիւսիսի և հարաւի գաւառներէն կը ժամանեն այսր արմտիք, շինուածանիւթեր, հանքածուխ և այս կարգի ուրիշ նըշուաղարժէք այլ ծանրակշիռ վաճառք։ Փոխադրութեան այս եղանակ՝ ծովեզերեայ քաղաքաց համար մանաւանդ՝ շոգեկառաց առաքումէն սակաւ ծախք կը պահանջէ. յորմէ հետէ հանրածանօթ պատճառաւ Եգիպտոսի և Սուտանի առեւտրական յարաբերութիւնները խզուած են, այս նաւահանգիստ կորուսած է իր նախկին փայլը։

Ն. Մ. ԱՂԱՋԱՐՄ
(Շարունակելի)

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Էվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ումումիյէ իտարէսի մահլիլաթ չիւլէսինտէ սէհէր կիւն միւզայիտէյէի իճրա օլունմագտա օլան աթիիւզզիքր մահլիլաթըն իւզաթ 1301 սէնէսի Թէշրինի էվվէլին 14ինճի բազար էրթէսի կիւնինտէն Թէշրինի սանինին 4ինճի բազար էրթէսի կիւնինէ տէկին 3 տէֆա իլան գըլընմըշ իսէ մի մաղը միքիերըն 4ինճի բազար էրթէսի կիւնինտէն Թէշրինի սանինին 11ինճի բազար էրթէսի կիւնիւ միւզայետէյի ինթիհաչյէսի հուզուրը նէզարէթտէ սաաթ 6տան 10ա գատար պիլ իճրա էրթէսի սալը կիւնիւ եւիզտէ 5 մէ տահա զիյատէ զամմ վուգուսունտան իսէ գապուլ օլունարագ անտէն սօնրա քէյֆիյէթ թէվֆիգը իսթիզան գըլընաճաղընտան գըլմէթը մուխամմէնէսինին էօլրինէ միւսավի թէյմին աղչէսի իլէ պէրապէր իտարէի մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ իթմէլէրի լազըմ կելէճէյի 4ինճի տէֆա օլարագ իլան մը իւթար օլունուր։

Էվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ումումիյէ իտարէսի մահլիլաթ չիւլէսինտէ սէհէր կիւն միւզայետէյէի իճրա օլունմագտա օլան աթիիւզզիքր մահլիլաթըն մուայենէն օլան տէօրտ հաֆթա միւտտէթի իլանընտան Յինճի հաֆթասը օլան իւզաթ 1301 սէնէսի Թէշրինի էվվէլինին 28ինճի բազար էրթէսի կիւնինտէն իթիպարէն պիր հաֆթա զարֆընտա թալիպ օլանլարըն գըյմէթը մուխամմէնէսինին էօլրինէ միւսավի թէյմին աղչէսիլէ պէրապէր իտարէի մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ իթմէլէրի լազըմ կէլըրսէ, պէտէլը մուաճճէլէյէ մահսուսէն սուրէթի վէ սէրիի գապուլ օլունմայաճաղը 3ինճի տէֆա օլարագ իլան օլունուր։

3 · 15000 · —Գալաթաստա Օղճը Մուսա մահալլէսինտէ Պայգուշ-Չըղըն-մաղ սօգաղտա Թէրպիէն 128 մէթրօ արսատէ 8 օտա վէ 2 սուֆա վէ 1 գույու վէ չէհրի 400 ղրշ քիրալը ախչապ 1 պապ մէնզիլին սիւլիւս հիսսէսի։

· 16666 · 41 · 35 · 47 · 45 · — Թօփխանէտէ Թօմթօմ մահալլէսինտէ Եէնի-Չարշը ճատտէսինտէ Թէրպիէն 372 մէթրօ արսատէ չէհրի 650 ղրշ քիրալը ախչապ պիրը 1 պապ տիւքեանըրըն 6 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

· 105000 · 9 · 1 մէնզիլ · 36 · 2 · խան վէ օտալար · —Կէտիք բաշատէ Եմին Սինան մահալլէսինտէ Ճամիի շէրիֆ սօգաղընտա Թէրպիէն 217 մէթրօ արսատէ պէհէրի 2 օտա վէ 1 սուֆատէն միւրէքքէպ չէհրի 500 ղրշ քիրալը 5 պապ մէնզիլ իլէ մէզքիւր մէնզիլ միւշթէմիլաթընտան 414 մէթրօ արսատէ վէ Փէվգինտէ 18 օտալը միւշթէմիլ վէ չէհրի 690 ղրշ քի ճէման 1190 ղրշ քիրալը 5 պապ մէնզիլ վէ Սարը խան տիւքէլէ մարուֆ նիմ քեարկիր խանըն պիւթիւնի։

· 3500 · 22 · —Ճէնիսիէ գուրպինտէ քեաթիպ Միւսլիհէտտին մահալլէսինտէ Չօրպաճը-Չէշմէսի սօգաղընտա Թէրպիէն 99 մէթրօ 1 գըթա մէնզիլ արսասը։

· 18000 · 12 · խանէ · —Մաճարտա Շէյխ Իւլ Հարէմ Հիւսէյին աղա մահալլէսինտէ Պօյիւք Տիվարճը Սուլթան չէշմէսի սօգաղընտա 99 մէթրօ արսատէ 2 օտալը միւշթէմիլ չէհրի 60 ղրշ քիրալը 2 պապ օտա վէ Թաճիրնտա 80 ղրշ քիրալը 1 պապ տիւքեանը միւշթէմիլ քեարկիր օտա իլէ տիւքեանըն պիւթիւնի։

· 8000 · 41 · 26 · 43 · — Թօփգաբուտա Սանտալճը վէ Նամանտի սօգագլարընտա Թէրպիէն 114 մէթրօ արսատէ 5 օտա վէ 2 սուֆա վէ 1 գույուը միւշթէմիլ ախչապ 1 պապ մէնզիլ։

· 10000 · 40 · 36 · —Մաճարտա Շէյխ Իւլ Հարէմ Հիւսէյին աղա մահալլէսինտէ Տիվարճը սօգաղընտա Թէրպիէն 93 մէթրօ արսատէ 2 օտա վէ 1 գույու վէ 15 մէթրօ պաղչէ յի միւշթէմիլ չէհրի 100 ղրշ քիրալը ախչապ 1 պապ մէնզիլ։

· 3000 · 26 · — Պէ յօղլունտա Հիւսէ յին աղա մահալլէսինտէ Չալըճը սօգաղընտա պէրմուճիպը սէնէտը խազանի 200 զըրա 1 գըթա մէնզիլ արսասը։

· 7000 · 40 · —Գասըմ բաշատա Ճամիի քէպիր մահալլէսինտէ Տէրէ-Գաբուսը ճատտէսինտէ Թէրպիէն 120 մէթրօ արսատէ Փէվգինտէ 3 օտա վէ 1 համուրլըղը միւշթէմիլ նիմ քեարկիր վէ սէնէվի 4000 ղրշ քիրալը 1 պապ պէօրէքճի տիւքեանը կէտիկինին 120 սէհմ իթիպարը իլէ 20 սէհմ հիսսէսի։

· 4000 · 18 · —Բէյչիք բաղարտէ Նավուզ Արսլան մահալլէսինտէ Թիւրպէ սօգաղընտա Թէրպիէն 30 մէթրօ արսատէ չէհրի 40 ղրշ քիրալը ախչապ 1 պապ ախօրըն պիւթիւնի։

12000 · 31 · —Ըրկատ բաղարընտա Գալճաճը Հասան մահալլէսինտէ Չարշը գաբուսը ճատտէսինտէ Թէրպիէն 17 մէթրօ արսատէ չէհրի 110 ղրշ քիրալը ախչապ 1 պապ իւթիւճի տիւքեանընըն կէտիկինին պիւթիւնի։

· 35000 · 84 · 82 · 86 · — Բէյչիք բաղարտէ Նավուզ Արսլան մահալլէսինտէ Ալյազըճը գաբուսը սօգաղընտա Թէրպիէն 90 մէթրօ արսատէ չէհրի 480 ղրշ քիրալը ախչապ 1 պապ բէնտէճի վէ 1 պապ տէմիրճի վէ 1 պապ գահվէճի տիւքեանլէրինին միւլք մա կէտիք պիւթիւնլէրի։

· 5500 · 41 · —Չէնիկէլ գարլըգինտէ Եէնի մահալլէ սօգաղընտա Թէրպիէն 110 մէթրօ արսատէ 3 օտա վէ 1 սուֆա վէ 80 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ 1 պապ ախչապ մէնզիլ։

· 36000 · 2 · — Գալաթատա Քէմանքէշ մահալլէսինտէ Պօրէս սօգաղընտա Թէրպիէն 45 մէթրօ արսատէ Փէվգինտէ 7 օտա վէ 1 գույու վէ չէհրի 324 ղրշ քիրալը նիմ քեարկիր 1 պապ օթէլին նըսֆ հիսսէսի։

· 7500 · 19 · —Գալաթատա Արապ ճամի մահալլէսինտէ Մահքէմէ սօգաղընտա Թէրպիէն 45 մէթրօ արսատէ չէհրի 50 ղրշ քիրալը քեարկիր վէ պիրը հավա 1 պապ տիւքեանըն պիւթիւնի։

· 4000 · 26 · 24 · —Գասըմ բաշատա Ճամիի քէպիր մահալլէսինտէ Չէօփճիւլէր սօգաղընտա Փէվգինտէ 2 օտալը միւշթէմիլ Թէրպիէն 129 մէթրօ 1 գըթա մաղազա կէտիկինին 5 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

· 2000 · 7 · —Չէնիկէլ գարլըգինտէ Բազար գայըղը իսկէլէսինտէ Թէրպիէն 22 մէթրօ արսատէ չէհրի 30 ղրշ քիրալը ախչապ 1 պապ տուխանճը տիւքեանընըն նըսֆ հիսսէսի։

· 3150 · 24 · 22 · · Իսկիւտարտա Տավշան բաշը մահալլէսինտէ Պէյլիք Համամ սօգաղընտա Թէրպիէն 114 մէթրօ արսատէ 4 օտա քէյլիր վէ սազիր 2 գույու 5350 վէ սէնէվի 5000 ղրշ քիրալը 1 գըթա պօստան կէտիկինին 120 սէհմտէն 8 սէհմի վէ 1 սէհմին րուպը սէհմ հիսսէսի։

· 4166 · 109 · —Իսկիւտարտա Սիւլէյման աղա մահալլէսինտէ Գարաճա Ահմէտ ճատտէսինտէ Թէրպիէն 24 մէթրօ արսատէ չէհրի 200 ղրշ քիրալը 1 պապ քեարկիր գասապ տիւքեանը կէտիկինին 120 սէհմտէն 20 սէհմի։

([1]) Մէկ եգիպտական լիրան կ'արժէ 114 օսմ. դահեկան, լիրան 100 էն։

(1) Ճիւմլէյէրին պաշլարընտաքի հիզատա պուլունան րագգամլար մահլիլաթըն նումէրօլարընը, իքինճի հիզատաքիլէր գըյմէթը մուխամմէնէլէրի, վէ իւչինճի հիզատաքիլէր՝ պէտէլը միւզայետէլէրինի պիլտիրմէքտէ տիրլէր։

ՀԱՑԸ ՈՒ ԲԱՐԱԿ ՄԷԿ ԳԻՆ Է

Թէյին տեսակները չճանչցողներուն համար։ Անոնցմէ անկարող են ո՛ և է տարբերութիւն տեսնել 20 ղրուշնոց և 120 ղրուշնոց յար և նման թէյերու վրայ, երբ վստահելի տուն չէ իրենց թէյավաճառը։ Բայց ճանչցողներն ալ, չճանչցողներն ալ, եթէ փորձի համար անգամ մը դիմեն Հայկական Թէյավաճառանոցն որ ի Թահմիզ փողոց, Թիւ 70, (Մըսըր Չարշըի կից.) պիտի տեսնեն որ օխան 14 ղրուշէն մինչեւ օխան 160 ղրուշի թէյեր կրնան գնել առանց խաբուելու ո՛չ տեսակին ո՛չ ալ գնոյն վրայ։

ԱԶԳ

Ցարգոյ հասարակութեան կը ծանուցուի թէ Ղալաթիա Եէնի-Ճամիի դրան կից Թիւ 13, Ս. Մ. Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ գտնուած բոլոր ապրանքները շատ զեղչեալ գներով կը ծախուին հոկտեմբեր 20 երկուշաբթի օրէն ի վեր։

Ցարգոյ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի այցելել յիշեալ վաճառատունը և օգուտ քաղել այս պատեհութենէն։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20 ի կայսերական Իրատէով Թողեալ Հասոյթք

Դ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ – ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1885

	ՀԱՍՈՅԹՔ	Զուտ հասոյթ գաւառ. վարչ. (Ղրուշ)	Ընդհ. տնօրէնութեան կողմէ վճարեալ ծախք (Ղրուշ)	ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՔ Գաւառական եւ կեդրոնական վարչութեան (Ղրուշ)	(Օսմ. ոսկի)	Նախորդ ամիսներէն (Օսմ. ոսկի)	Գումար մինչեւ 1885 հոկտ. 31 (Օսմ. ոսկի)
Վեց անուղղակի տուրք	Ծխախոտ (յետնեալ տրոց գանձումն)						
	Աղ						
	Դրոշմ	6,931,874 65	266,797 10	6,665,077 55	65,050 46	468,060 15	533,110 61
	Ոգելից ըմպելիք						
	Ձկնարան						
	Մետաքս						
Ծխախոտ	Հասոյթք Րէժիէն(*)	...	...	...	...	562,500 ...	562,500 ...
Զանազան հասոյթներ	Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն առնուելիք 100,000 Օսմ. լիրայով՝ մինչեւ ցորոշումն յիշեալ հարկին	584,887 49	...	584,887 49	5,776 08	83,673 12	89,449 20
	Յաւելուած Կիպրոսի հասութից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	...	...	...	...	65,000 ...	65,000 ...
	Արեւելեան Րումէլիի տարեկան հարկէն	...	...	...	...	107,916 70	107,916 70
	Թէմէթթէի տուրք, Մաքսատունէն փոխանակագրով վճարելի	...	...	...	...	25,000 ...	25,000 ...
	Սերպիոյ, Գարատաղի, Պուլկարիոյ և Յունաստանի բաժին ինկած պարտք	...	...	...	...	...	...
	Գումար	7,516,762 14	266,797 10	7,249,965 04	70,826 54	1,312149 97	1,382976 51
Զանազանք	Պատրաստ դրամներէ առնուած շահ	...	...	...	...	...	...
	Լումայաշահ (աժիօ) դրամոց փոխանակութեան վրայ	...	...	...	15 58	49 30	33 72
	Ընդհ. գումար	7,516,762 14	266,797 10	7,249,965 04	70,840 96	1,312199 27	1,383010 23

	Ղրուշ	Օսմ. ոսկի	Օսմ. ոսկի
Վճարեալ գումարք կայսերական Իրատէին 10 և երկու յօդուածներով նախատեսեալ արժէթղթերուն ի հաշիւ		295,000 ...	...
Ֆօնսօլիտէ պարտուց տոկոսին համար Եւրոպա ղրկուած և Կ. Պոլիս վճարուած գումարք		1,016912 19	...
Օսմանեան Ընդհանուր Պարտուց Վարչական Խորհրդին ընդհանուր ծախք		13,551 93	...
Օսմ. կայսերական Պանքան դրուած ոսկեդրամ		40,530 97	...
» » » » փոխանակելի դրամ	1,734,383 77	16,909 63	...
Կեդրոնական վարչութեան սնտուկին մէջ ոսկեդրամ		...	...
» » » » փոխանակելի դրամ	10,430 62	105 51	1,383010 23

Վաւերացեալ ճշգութիւնն ըստ տումարաց
(Կնիք)

Ի Դիմաց Վարչական Խորհրդոյ
Նախագահ (Ստ.) ՕՊԱՐԷ
Խորհրդական Պատուիրակ (Ստ.) ՄԱՆԳԱՌՏԻ

Կ. Պոլիս, 6/18 Նոյեմբեր 1885

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրութիւնից և հաստատութիւնից յետոյ Թիւրքաց հայերի մի քանի համայքները, ինչպէս, օրինակ, Զմիւռնիայի հայերի մի մասը, մի քանի ժամանակ չէին ուզում ճանաչել Նոր կաթողիկոսին։ Այդ հարցի առիթով ընդդիմադրական կուսակցութիւն յայտնուեցաւ և Կ. Պոլսի ազգային ժողովում, որտեղ եղան մրրկալի վիճաբանութիւններ։ Բայց ամեն բան, ինչպէս երևում է, վերջանում է խաղաղութեամբ։

Թողնելով մեր հոգևոր աշխարհը, եթէ մեր ուշադրութիւնը դարձնենք մեր ներքին կեանքի, մեր գրականութեան ու լրագրութեան վրա, ոչինչ չենք ունենայ յիշատակելու։ Մեր մտաւոր կեանքի մէջ ամեն բան անգոյն է եղել այդ ժամանակամիջոցում։

Էջմիածնի ճեմարանում նշանակվել է վարժապետների մի նոր խումբ, նոր տեսչով։ Ռոճիկները փոքրացրել են, որովհետև այժմ զգացվում է ճեմարանի մէջ նիւթական պակասութիւն։ Հանգուցեալ Գէորգ կաթողիկոսը ուզեց պահպանել Էջմիածնի ճեմարանը ազգի օժանդակութեամբ, բայց այդ ակադէմիան հաստատ եկամուտներից զուրկ լինելով, չէ կարող նիւթապէս այնքան ապահոված համարվել, որքան Ներսիսեան դպրոցը, որ պահպանվում է այլ և այլ անձինքներից իրան կտակած կալուածների եկամուտով։

Եթէ չը խօսենք այստեղ մեր երկրի տնտեսական ընդհանուր դրութեան մասին, մեր տեսութիւնը գլխաւոր անցքերի մասին, որոնք կատարվեցան վերջին տարի ու կէսում, կարող ենք վերջացած համարել։ Միայն, անկողմնապահ լինելու համար, պէտք է երկու խօսքով մեր կարծիքն էլ յայտնենք կաթողիկոսական միւս կանդիդատի վրա, Մուրադեան Սրբազանի ինքն ըստ ինքեան գուցէ շատ յարգելի անձնաւորութեանը, բայց չենք կարող մեր զարմանքը չը յայտնել, որ նոյն ընտրողները, որոնք 1884 թուին հիացմամբ և գրեթէ միաձայն ընտրեցին Ներսէսին, գնահատելով նրա անձնաւորութիւնը, նրա արժանաւորութիւնները, նրա գործերը, Հայոց ազգին նրա մատուցած ծառայութիւնները,— նոյն ընտրողները, ասում ենք, 1885 թուին, Խրիմեան Հայրիկին, Ներսէսի կուսակցին, նրա աշխատակցին, Թիւրքաց հայերի ընտրեալին թողած, ձայների մեծամասնութեամբ ընտրում են Մուրադեան [illegible] րութեան և թէ նրա ուղղութեան ու գործերի այդ ամենաանհաշտ թշնամուն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Պուլկարք թէ՛ իրենց դատին և թէ՛ Օսմ. Տէրութեան դատին շատ օգտակար ծառայութիւն մը կը մատուցանեն, քաջապէս և յաջողապէս պաշտպանելով զՍլիվնիձա, և թող չտալով որ Միլան Թագաւորին զօրքերը մտնեն ի Սոֆիա կամ ի Վիտին։

Միլան Թագաւորին ձեռնարկն ընդհանրապէս կը պարսաւուի ազատական Եւրոպիոյ մէջ։ Ինչպէս գիտեն ընթերցողք, ո՛չ այնչափ ազգային դատ մ'է այն, որչափ թագաւորութեան մը դատը։ Միլան Թագաւորն իւր երերուն գահն ամրացնելու համար պէտք ունէր փառք վաստկել տալու Սերպիոյ, և եթէ կարող չէ Հին Սերպիոյ մնացեալ մասանց վրայ քալել և չափուիլ Օսմ. քաջ Բանակին հետ, կը յուսայ պուլկարական Միութիւնը լուծելով հասնիլ նոյն նպատակին։

Բայց Միլան Թագաւորն եթէ անգամ մը յաջողի տիրել Սոֆիայի և Վիտինի, ըստ ամենայն երևութից չպիտի շատանայ պուլկարական Միութեան լուծմամբ։ Ինչպէս երէկ ցոյց կուտայինք, նա ուրիշ պատրուակներ ևս ունի կա՛մ պատերազմը շարունակելու և կա՛մ հողային և այլ պահանջումներ ընելու։ Արդ, Միլան Թագաւորին այս պահանջմունք ինքնին նպաստաւոր չեն Օսմ. Տէրութեան շահուց, և ուրախալի է որ Բ. Դուռը չի քաջալերեր Սերպիոյ Թագաւորին ընթացքն ու պահանջները։

Պուլկար զօրքերը թուով շատ պակաս են Սերպերէն և ուրիշ նկատմամբ ևս տկարագոյն են։ Բայց մինչև այս առաւօտ առնուած հեռագիրք կը ցուցնէին թէ, Պուլկարք յաջողած են Սլիվնիձայի կիրճերուն առջև կասեցնել Սերպերուն յառաջխաղացութիւնն, և մինչև իսկ մասնակի յաջողութիւններ ստանալ անոնց վրայ։

Պատերազմն ինքնին Պուլկարաց Միութեան արտաքին նշան մը լինել կը թուի. զի թէ՛ Պուլկարիոյ և թէ՛ Ռումէլիի զօրքերն են որ կը կռուին ի Սլիվնիձա, ուր դիմող կամաւորաց մէջ կայ նաև Իշխանապետութեան և ինքնօրէն Նահանգին բարձրագոյն վարժարանաց պուլկար ուսանողներէն կազմեալ լէգէոն մը։

Միլան Թագաւորին վրայ ծանրացող պատասխանատուութիւնն յոյժ մեծ է. ուստի տարակոյս չկայ թէ ամեն ջանք ի գործ պիտի դնէ զինուորական յաջողութեամբ մը պսակելու զ'իւր յանդուգն և անարդար ձեռնարկ։ Ո՞չ ապաքէն Արևելեան Խնդրոյն ամենէն ողբալի տեսարաններէն մին է այն զոր այս պահուս մեզ կը ներկայացնեն ցեղակից և կրօնակից երկու եղբայր ժողովուրդներ, որք անխնայ կը ջարդեն զիրար 10 օրէ ի վեր։

Կորուստք երկուստեք հազարներով պէտք է համարուին։ Միակ ճակատամարտ մը երկու օր և երկու գիշեր տևած է, Սերպք իրենք ևս կը խոստովանին թէ «զգալի» կորուստներ կրած են։

Պուլկարք, իրենց դիմադրական փորձերուն յաջողութեամբը քաջալերեալ մեծագոյն ոգևորութեամբ պիտի վանեն թշնամին։ Արդէն յարձակողական սկսած են ազդուապէս, շնորհիւ նորանոր ույժերու զորս ստացան Իշխանապետութեան և ինքնօրէն Նահանգին ամեն կողմերէն։

Պուլկարօ-սերպ պատերազմը քանի՛ երկարի, ևս առաւել կը հասկցուի թէ շատ բաներ կախեալ են այս պատերազմի ելքէն։ Պուլկարական Միութենէն զատ, անկերև է թէ Պալքանաց երկու գլխաւոր քրիստոնեայ Պետութիւնք իրենց ույժերը կը չափեն, վճռելու համար թէ ապագային մէջ քաղաքական և ցեղային առաւելակշռութիւնն ո՛ւմ պէտք է վերաբերի։ Բաց աստի, Սերպիոյ յաղթութիւնը կը նշանակէ Աւստրիոյ գերիշխանութիւնը Պալքանեան երկրին մէջ։ Սերպիա պարզ արբանեակ մ'է այլ ևս աւստրիական դրութեան մէջ։ Պուլկարիա, առանց Աւստրիոյ յարելու, Ռուսիայէն հեռանալու քաջութիւնն ևս կ'ունենար հետզհետէ, և ազգային աւելի անկախ գոյութեան մը թեկն կ'ածէր ընդ հովանաւորութեամբ մեր Օգոստ. Ինքնակալին։ Պուլկարիոյ այս հայրենասիրական ձգտում անհաճոյ է Վիէննայի կառավարութեան, որ յայտնապէս Սերպիոյ կողմը բռնած է Պուլկարիոյ դէմ։ [illegible] խահաւս լուրեր հրատարակելու՝ Սերպիոյ կարծեցեալ յաղթութիւնները գուշակելով. զի ինչ որ կը բաղձան՝ է ինչ որ կ'երևակայեն։ Աւստրիոյ կառավարութիւնն ալ թող կուտայ Սերպիոյ յատկացեալ հրազինուց ազատ փոխադրման իւր երկրէն, մինչ Պուլկարիոյ սահմանեալ հրացաններուն և թնդանօթներուն անցքը կը խափանէ։

Այս ամեն պայմանաց մէջ, ո՛րչափ ևս փափաքելի լինի Պուլկարաց յաղթութիւնը, վերջնական յաղթութեան նժարը տակաւին Սերպիոյ կողմն հակեալ կ'երևի։ Պէտք է գիտնալ թէ Սերպք միակ յաղթութեամբ մը կարող են տիրել Սոֆիայի, որ Սլիվնիձայէ անդին չունի այլ ևս պաշտպանութեան գիծ։ Բայց Պուլկարք մէկ յաղթութեամբ կարող չեն խլպառ վանել սերպական թշնամութիւնն, իրենց երկրէն դուրս ելնելու պարտաւորելով Միլան Թագաւորին Բանակն։ Սերպք կրնան քիչ մը ետ քաշուիլ և ուրիշ կէտերու վրայ յարձակիլ, կամ սակաւ ինչ սպասելէ յետոյ, նոր ույժերով վերադառնալ և ազդուագոյնս զարնել։ Ուստի, եթէ դուրսէն միջամտութիւն չլինի, Պուլկարք մէկէ աւելի յաղթութիւն վաստկելու պէտք ունին՝ Սերպերը Պուլկարիայէն հանելու համար. մինչ կը բաւէ Միլան Թագաւորին՝ ճարտար շարժմամբ մը Պուլկարները վանել Սլիվնիձայի դիրքերէն, և ահա՛ ինկած է Սոֆիա։

Երկու սլաւ ազգերուն մէջ գործն այնպիսի երևոյթ մը ստացած է, որ Սոֆիայի անկմամբ իսկ, թէև Սերպք գնահատելի առաւելութիւն մը ձեռք կը բերեն, պատերազմը վերջացած չպիտի կրնայ համարուիլ։ Պուլկարք, ըստ ամենայն հաւանականութեան, ի Դրնովա պիտի փոխադրեն իրենց մայրաքաղաքն և պատերազմը շարունակեն, մինչև որ Սերպք իրենց չափ փափաքող լինին կռուոյն վերջ տալու։

Բայց արդեօք միջամտութիւն մը պիտի լինի՞։ —Դեսպանախորհուրդը չըզբաղիր սերպօ-պուլկար պատերազմին խնդրով։ Ռուսական դեսպանն յարմարագոյն առիթը գտած կ'երևի պահանջելու Աղեքսանդր Իշխանին պատժումն և պուլկարական Միութեան քակումը։ Մեծն Բրիտանիոյ դեսպանը, Լորտ Սալզպըրիի նորագոյն և ազդուագոյն հրահանգաց համեմատ, կը մերժէ բացարձակապէս Զարին կառավարութեան պահանջումները, զորս թէ՛ անարդար կը գտնէ ինքնին և թէ՛ անբաւական՝ խաղաղութիւնն և անդորրութիւնը վերահաստատելու Պալքանեան Թերակղզւոյն մէջ։ Դեսպանախորհրդոյ վերջին նիստն երկու դեսպաններուն վիճաբանութեամբք լցուած է, և ո՛և է եզրակացութեան կարելի չէ եղած յանգիլ։

Իսկ Եւրոպական դաշնաց կողմէ ո՛և է ձայն չի լսուիր, որ եղբայրասպան պատերազմին վերջ տալու փափաք մը ցուցնէ։ Անգլիա անշուշտ կը բաղձայ վերջ տալ Սերպիոյ անարդար թշնամութեան, բայց մինակ մնացած է, քանի որ երից Կայսրութեանց հայեացքներուն յոյժ կը պատշաճի թող տալ որ Սերպք և Պուլկարք զիրար բզքտեն ժամանակ մը և փոխադարձ հարուածովք հիւծին ու սպառին։ Իտալիա երից Կայսրութեանց կողմը կը հակի առաւելապէս, թէև՝ Մաքիավէլլի մը արտադրած լինելով պարտէր լաւագոյն զգուշանալ Մաքիավէլեան աշխարհավարութեան մը հնարքներէն, և Ֆրանսա, որոյ ձայնն էր երբեմն առաւելակշիռ այս կարգի խնդրոց մէջ, քաղաքական ազդու գործողութենէ մը խնամով կը հրաժարի Արևելից մէջ։

Բ. Դուռն, յԱրևելեան Ռումէլի Բոմիսէր մը ղրկելով, կ'առաջադրէ տակաւ քակել Միութեան գործն, և պատրաստել իրաց առջի կացութեան վերահաստատումն, իւր այս որոշումը՝ ծանուցանելով Աղեքսանդր Իշխանին, պատասխան պահանջեց։ Իշխանին պատասխանը պիտի յայտնէ թէ պուլկար ազգին վարիչք հրաժարա՞ծ են թէ ոչ Միութեան գործէն։ Այս կէտ մինչև ցայսօր տարակուսի տակ է, ինչպէս երէկ գիտել կուտայինք։ Իշխանին մեծագոյն փափաքն է Օսմ. միջամտութիւն մը, զինուորական և քաղաքական, որ Սերպերուն թշնամութիւնը բառնայ, և Պուլկարիան ազատէ։ Արժանանալու համար գերիշխան Կառավարութեան այս հայրական պաշտպանութեան, Իշխանը կը շեշտէ իւր հաւատարմութեան և հնազանդութեան զգացումները։ Բայց այսուհետև միայն յայտնի պիտի լինի թէ, նոյն պաշտպանութեան սիրոյն համար Իշխանը Միութեան գործէն հրաժարելու քաջութիւնն ու համարձակութիւնն ևս պիտի ունենա՛յ։ Բայց ունենայ թէ ո՛չ, տարակոյս չկայ թէ արդի ժամանակս պատեհագոյն առիթն է Բ. Դրան համար՝ եթէ ուզէ իւր Բոմիսէրն ու զօրքերն յԱրևել. Ռումէլի մուծանելու, մինչև իսկ հակառակ կամաց Իշխանին, և իրաց նախկին վիճակին վերահաստատման ամեն պատրաստութիւնները կատարելու Փիլիպէի մէջ։ Պուլկարական [illegible] ած է ուրեմն։

ԱՅՍ ԱՌԻԹ [illegible]

Թայմզ, Նոյմ. 18 թուով կը ծանուցանէ. «Սերպիայէն ստուած լրոց նայելով, սերպօ-պուլկար պատերազմին ելից նկատմամբ Բ. Դրան և Սերպիոյ միջև սապիսի կարգադրութիւն մ'եղած է։ —Սերպք զՍոֆիա առնլուն պէս, Միլան Թագաւորը պիտի ղրկէ Վեհ. Սուլթանին և ո՛չ Պուլկարիոյ Իշխանին, խաղաղութիւն առաջարկելով. Սերպիա հողային ընդարձակում մը պիտի ստանայ, զի Բ. Դուռը կը նախընտրէ զօրաւոր Սերպիա մը քան զօրաւոր Պուլկարիա մը, Այսու կ'ուզուի ըստ կարի խնայել Աղեքսանդր Իշխանին, զոր անձնապէս նըւաստացնել չուզեր Սերպիա։»

Թղթաբերով առնուած հեռագրալրոց վերջին թուականն է Նոյմ. 18։

Սոֆիայէ կը հեռագրուի թէ, Սլիվնիձայի ճակատամարտին մէջ (անցեալ երեքշաբթի) Սերպք ունէին 25,000 զօրք և 6-7 հրետանիք (պատարէ), որոց դէմ Պուլկարք ունէին 15,000 զօրք և 4 հրետանիք միայն։ — Սերպք կը փորձէին Պուլկարաց ձախ թեւը պառնալ, բայց մարտն ընդհանրացաւ, և ի վերջոյ Սերպք իբր 5 քիլօմէդր ետ մղուեցան։

Աղեքսանդր Իշխանն անձամբ կը հրամայէր, ամեն վտանգ աչք առած։ Իրեն հետևեալ մի քանի սպայք վիրաւորեցան։ Վիրաւորեալ Պուլկարք որք Սոֆիա բերուեցան, կը հաստատեն Պուլկարաց յաջողութիւնն և կը ծանուցանեն թէ շատ մը Սերպք գերի բռնուած են։

Երեքշաբթի ճակատամարտին այս ելը ընդհանուր և արտասովոր ոգևորութիւն մը ներշնչեց Պուլկարներուն, (որք անկէ ի վեր չյաղթուեցան։) Կանոնաւոր զօրքեր և կամաւորք շարունակ կը հասնին Ռումէլիէն, և մի քանի ժամ հանգչելով, կ'երթան պատերազմի վայրը։

Նորագոյն լուրերու նայելով, պուլկարաց այս յաջողութեան արդիւնքը պիտի լինի ազատել զՍլիվնիձա սերպական յարձակումէն և Սոֆիայի վրայէն վտանգն հեռացնել։

Սերպք, ձախ թևին վրայ յաղթուած, աւելի բարեբախտ եղան աջ թևին վրայ։

Աղեքսանդր Իշխանը քանիցս անձամբ միլեց զօրքերն ի ճակատ, և իւր ձեռամբ ուղղեց թնդանօթները։ Պուլկար զօրաց եռանդն յոյժ մեծ էր։ Ուրախութեան աղաղակներով կը դիմէին թշնամւոյն վրայ։

Տէյլի Նիւզ կը ծանուցանէ թէ Սերպք ի Սլիվնիձա կորուսած են 10 թնդանօթ և 356 ձի, ունեցած են 3,000 մեռեալ և վիրաւոր, և տուած են բազում գերիներ։

Ի Դրն, Սերպք առած էին, յառաջագոյնն 8 թնդանօթ և 400 գերի։ Լէշշանին զօրավարն ալ Ավլիէի մօտ 1,000 Պուլկար գերի բռնած էր։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական ժողովն իւր շաբաթական նիստն ըրաւ երէկ ի Պատրիարքարան, նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Գեր. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազանի։

Ժողովն նկատելով որ այս կիւրակէ օր մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցեաց մէջ Ամենայն Հայոց Հայրապետ Վեհ. Մակար Կաթողիկոսի անունն յիշատակուած է և Նորին Վեհափառութեան օծման արարողութիւնն ևս կատարուած է նոյն օր ի Ս. Էջմիածին, հանդիսաւոր կերպով գոհաբանական աղօթք մը կարգաց և որոշեց Ժողովոյն բոլոր անդամոց կողմէ ստորագրեալ Ուղերձ մը պատրաստելով մատուցանել առ Նորընտիր Հայրապետն։

* * *

Ժողովը նկատողութեան առնլով Երզնկայի առաջնորդական ընտրութեան տեղեկագիրն, զոր Քաղ. Ժողովը վաւերացուցած էր, ինք ևս վաւերացուց զայն, ինչպէս նաև Երզնկայի Կրօն. Ժողովոյն ընտրութիւնը։

Պէօյիւքտէրէի առժամեայ քարոզիչ կարգեց զԳեր. Յովսէփ վարդապետ Սարաճեան։

Քահանայական ընծայացուի մը քննութիւն կատարեց և զբաղեցաւ կարգ մ'անհատական և այլ խնդիրներով։

Ազգային Երեսփոխանական Ժողովն յառաջիկայ ուրբաթ օր հանդիսաւոր նիստ պիտի ընէ ի Մայր Եկեղեցի, Երուսաղէմի պատրիարքական ընտրութիւնը կատարելու համար։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ կայսերական պիտոյից գործածուելու համար երկու հազար զոյգ բրդէ գուլպայ նուիրեց և յատուկ նամակաւ մը Սպարապետութեան Դուռը ղրկել տուաւ զայն երէկ։

Քաղ. Ժողովն իւր վերջին նստին մէջ տեղեկանալով որ Ելևմտից Տեսուչ Խաչիկ Էֆ. Կամսարական չբաւեր միայնակ հասնիլ ելևմտական գործոց և ուժակցի կը կարօտի, Ելևմտից յանձնաժողով մը կազմեց, անդամ կարգելով Կամսարական Էֆէնտիի հետ՝ Պոյաճեան Յովհաննէս և Զօպանեան Միհրան Էֆէնտիները և սոյն յանձնաժողովոյ յանձնեց առժամեայ կերպով վարել գործերն, մինչև որ կարելի լինի կազմակերպել Ելևմտից Հոգաբարձութիւնն։

[illegible] նութիւնն Քրիս Էֆէնտի Չէնճիրճեանի ընդ Օրիորդ Մարիանէ Թորոսեանի՝ քոյր մեր Մեծարոյ բարեկամ Թորոսեան Յովհաննէս Էֆէնտիի։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մաքրուհեան երկսեռ վարժարանաց Հոգաբարձութիւնը պարտք կը համարի հրապարակաւ իւր շնորհակալութիւններն յայտնել Տատեան Վսեմ. Առաքել պէյի, որ բարեհաճեցաւ ինչպէս ուրիշ անգամներ նոյնպէս և այս անգամ նուիրել վարժարանիս 70-80 ոսկինոց ելեքտրական մեքենայ մը որոյ նմանն ազգային հաստատութիւններէն և ոչ մին ունի։

Խնդրելով որ բարեհաճիք Վսեմ. պէյի սոյն ազգասիրական նուիրատուութիւնն հրապարակել, Մնամք

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան

Վ. Ատենադպիր Ատենապետ

Մ. ԽԻՒՏԱՎԵՐՏԵԱՆ Վ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Պէշիկթաշ, 8 Նոյեմ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԸՆԴ ՄԷՋ ՍԵՐՊԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ

ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ

Սոֆիա գտնուող օտար հիւպատոս մը ծանուցած է իւր դեսպանատան ի Կ. Պոլիս, թէ Սերպիացիք վերստին յաղթուած են և Միլան Թագաւորը զինադադար առաջարկած է Պուլկարիոյ Իշխանին, սակայն Աղեքսանդր իշխանը պատասխանած է թէ այն ատեն միայն կրնայ զինադադար ընդունիլ, երբ ամենայն յաջողութեամբ վանէ զՍերպիացիս իւր սահմանագլխէն։

Պուլկարք կը շարունակեն յաղթել, Ցրալիմանն և Պրեզնիքն ետ առնուած են, որով այլ ևս որ և է վտանգ չկայ Սոֆիայի համար։

Արևելեան Ռումէլիէն բաւական թուով կամաւորք Պուլկարիա կ'երթան օգնելու իրենց պուլկար եղբարց։

Այս առաւօտ Թարիքէ կը հերքէ այն լուր թէ Սերպիացիք Վիտինի կողմերը կարևոր դիրքեր գրաւած են։

Պելկրատէն առնուած լրոց նայելով, Միլան Թագաւորը տրամադիր է եղեր Պուլկարիոյ հետ հաշտութիւն կնքել, հետևեալ չորս պայմաններով.

1. Վէճի նիւթ եղող երեք գաւառակները Սերպիոյ թողուին։
2. Պուլկարական մայրաքաղաքը Թըրնովա փոխադրուի։
3. Պուլկարք քաշուին Արևելեան Ռումէլիէն, մինչև որ մեծ տէրութիւնք իրենց վճիռը տան Միութեան խնդրոյն վրայ։
4. Պուլկարիա 42 միլիոն ֆրանք վճարէ Սերպիոյ, իբր պատերազմական տուգանք։

Մայրաքաղաքս հասած մասնաւոր հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ սերպ գնդապետ Թօփալովիչ՝ որ պատրաստած էր Սլիվնիձայի (Հալգալը) յարձակման յատակագիծը, ուրիշ պաշտօնի մը կոչուելով, նմա յաջորդեր է գնդապետ Միլիութին։

Մինչև լրագրոյս մամուլը դրուած ժամերն, Հավասի և Ռէօյթէրի գործակալութիւնք պատերազմի վերաբերեալ որ և է հեռագիր չհաղորդեցին մեզ։

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ

Դեսպանախորհրդոյ շաբաթ օրուան նիստը բաւական յուզեալ եղած է։

Ռուսական դեսպանն վերստին ազդուապէս պահանջեր է պատիժ մը տնօրինել Աղեքսանդր Իշխանին նկատմամբ որ Միութեան գործին գլուխ կանգնելով, Պերլինի Դաշնագրոյն հակառակ ընթացքի մը մէջ գտնուած է։ Պ. Նէլիտոֆ՝ յանուն իւր կառավարութեան, Իշխանին պաշտօնանկութիւնը պահանջեր է։

Անգլիական դեսպանն իւր ռուս պաշտօնակցին տեսութեանց հակառակ եր է, բացատրելով թէ նոյն իսկ Պալքանեան Թերակղզւոյն մէջ հանրային բարեկարգութեան պահպանման համար, Աղեքսանդր Իշխանը պարտի իւր պաշտօնին վրայ մնալ։ Սըր Ուիլիէմ Հուայդ մերժողական բացորոշ վերապահումներ ըրեր է այս խնդրոյն վրայ, յանուն իւր կառավարութեան։ Անգլիական պատուիրակն յայտարարեր է նաև թէ ինք չէր կրնար ստորագրել առջի օրը պատրաստեալ բրօթօքօլը, մինչև որ իւր կառավարութենէն հրահանգ չստանար։ Սըր Հուայդ այս առթիւ առարկեր է նաև թէ ինք համակարծիք չէր որ միջազգային յանձնախումբ մը ընկերակցի օսմանեան պատուիրակին, վասն զի այն պարագային յորում այս վերջինը չյաջողէր իւր պաշտօնին մէջ, բրօթօքօլն ստորագրող Տէրութիւնք պատասխանատու կը մնան։ Սըր Հուայդի այս դիտողութեան վրայ է աչա որ բրօթօքօլին ստորագրումն յետաձգուեր է շաբաթ ա-[illegible]։

Միւս կողմէ, կ'երևի թէ այդ միևնոյն նստին մէջ բաւական բուռն վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցեր է աւստրիական և ռուսական պատուիրակաց միջև։ Այս անհամաձայնութեանց վրայ, ատենը փակուեր է, երկուշաբթին (երէկ) մնալով վիճաբանութեան շարունակութիւնն։

Ըստ վերջին լրոց, ռուսական դեսպանն իւր կառավարութենէն հարկ եղած հրահանգներն ստացած է բրօթօքօլն ստորագրելու համար։ Կը մնայ գիտնալ թէ անգլիականն ե՛րբ պիտի ստանայ զայնս։

* *

Դեսպանախորհրդոյ Թ. նիստը տեղի ունեցաւ երէկ իրիկուն ժամ 10ին և երկու ժամ տևեց։ Թէպէտ կը յուսացուէր թէ այդ նստին մէջ բրօթօքօլը պիտի ստորագրուի, սակայն դարձեալ վերջնական որոշումը տալ անհնար լինելով, որոշուեցաւ յաջորդ նիստը գումարել վաղը, չորեքշաբթի։

Վսեմ. Սայիտ և Սէրվէր փաշաները Դեսպանախորհրդոյ նիստէն յետոյ Բ. Դուռն երթալով, ներկայ գտնուեցան Նախարարաց Խորհրդոյ նստին։

Նախարարաց Խորհուրդն յարտասովոր նիստ գումարեցաւ երէկ։ Թարիք կը ծանուցանէ թէ Խորհուրդն նկատելով որ Սերպիա ծանուցած է թէ ամեն կերպով պիտի յարգէ օսմանեան կառավարութեան շահերն, և թէ Կայս. կառավարութիւնը չհաւանիր բնաւ որ արիւնահեղութիւնք լինին, որոշեր է զինադադար մ'առաջարկել Սերպիոյ ևս իւր այս որոշումն Վեհ. Սուլթանին մատուցեր է ի վաւերացումն։

[illegible] կ'իմանայ թէ կայսերական հրամանաւ, Վսեմ. Ճէվտէթ փաշա՝ Արևելեան Ռումէլիի օսմանեան պատուիրակ անուանեալ լինելով, երէկ Բ. Դուռը գնացած է իւր հրահանգներն ստանալու համար։

Այս առաւօտ Թուրք լրագիրք պաշտօնական կամ անպաշտօն որ և է տեղեկութիւն չեն հրատարակած այս անուանման մասին որ կանխահաս կը կարծուի։

Վեհ. Սուլթանն հրամանաւ, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը շաբաթ իրիկուն հեռագիր մ'ուղղելով Աղեքսանդր իշխանին, հարցուցեր է թէ յանձն կ'առնո՞ւ զինադադար մ'առաջարկել Միլան Թագաւորին, որպէս զի Բ. Դուռը կարենայ միջամտել՝ իբր գերիշխան Պետութիւն Պուլկարիոյ, և հաշտարար ելք մը գտնելու աշխատիլ։

Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սպանիոյ Պետական Խորհրդոյ անդամ կոմս Տնորէ Անոսի. նոյնպէս այլևայլ կարգի պատուանշաններ տրուեցան Սպանիոյ քանի մը բարձրաստիճան պետական անձանց։

Միրլիվայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան Սպայակոյտի առաջին ճիւղի անդամ գնդապետ Իսմէր Բիշար պէյի որ կայս. երկրորդ զօրաբանակի Սպայակոյտի անդամ անուանեցաւ։

Սելանիկի Մէքթուպճի Ֆեհմի էֆէնտի նոյն պաշտօնով Քաստամունի փոխադրեցաւ, և նմա յաջորդեց Տրապիզոնի Մէքթուպճի Մուսթաֆա էֆէնտի։ Քաստամունիի Մէքթուպճի Բէշիր պէյ նոյն պաշտօնով Տրապիզոն փոխադրեցաւ։

Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա երէկ Բերա, անգլիական դեսպանատունն երթալով, երկու ժամու չափ տեսակցեցաւ անգլիական դեսպան Սըր Հուայդի հետ։

Ռուսական, Ֆրանսական, Անգլիական, Իտալական և Աւստրիական դեսպանատանց առաջին թարգմանք երէկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցան Արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի հետ։

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ ադամանդազարդ ծանրագին ժամացոյց մը նուիրել Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

Լոնտրայի օսմանեան Նորընտիր դեսպան Րիւստէմ փաշա, որ շաբաթ օրը պիտի մեկնէր մայրաքաղաքէս, իւր ուղևորութիւնն այսօրուան յետաձգած է։

Այս յետաձգման պատճառ կը կարծուի սա պարագայ թէ, ի սկզբան Ն. Վսեմութիւնն իբր օսմանեան պատուիրակ Արևելեան Ռումէլի ղրկելու խորհուրդ կար Բ. Դրան Նախարարաց միջև, սակայն այդ խորհուրդ ի բաց թողուած է յետոյ։

Ցունաց Նախորդ Պատրիարք Տ. Յովակիմ Դ. երկրորդ նամակ մ'ուղղելով արդի Պատրիարքին՝ արտօնութիւն խնդրեր է Ածնորոզի վանքը քաշուելու։ Կը կարծուի թէ Տ. Յովակիմ Դ. դրամական անձկութեան մէջ գտնուելուն պատճառաւ է որ կը հարկադրի թողուլ մայրաքաղաքս։

Վեհ. Սուլթանն իմանալով հրաժարեալ Պատրիարքին վիճակն, հրամայեր է որ Ն. Սրբազնութեան յատկացեալ թոշակը վճարուի կանոնաւորապէս։

[illegible] իւր վերջին թուով կը ծանուցանէ թէ Բ. Դրան և Պ. Հիրշի միջև վերջնական համաձայնութիւն մը գոյանալու վրայ է, հաշտարար կարգադրութեան մ'սկզբունքն ընդունուած է արդէն երկու կողմէն և յանձնաժողով մը կազմուած է Բ. Դրան բարձրագոյն պաշտօնատարէ մը, և Պ. Հիրշի կողմէ կարգեալ երկու պատուիրակներէ։ Այս յանձնաժողովոյ պաշտօնը պիտի լինի քննել ծանուցեալ վէճը, աւելի որոշ ծրագիր մը խմբագրել Պ. Հիրշի արտօնութեան վրայ, և երկու կողմանց համար ընդունելի համաձայնութեան մը հիմունքը պատրաստել։ Պ. Հիրշ, ինչպէս յառաջագոյն ծանուցինք մեր մասնաւոր տեղեկութեանց վրայ յենլով, 20 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը պիտի ընէ կայս. կառավարութեան։

Ադրիանուպոլսէն կը գրեն առ [illegible]։ Աղեքսանդր Իշխանի Փիլիպէէն հեռանալէն ի վեր ժողովուրդը գրգռուած է և արդի կառավարութեան դէմ ցոյցեր կ'ընէ։

Ասոր չըջած զրոյցներու նայելով, Ռումանիա բաւական թուով զօրք կը ղրկէ դէպ ի Տօպրուճա։

[illegible] լրագիրը կը ծանուցանէ թէ հոկտեմբերի վերջին կիսամսեին մէջ հետևեալ սնանկութիւնք տեղի ունեցած են Ղալաթիոյ և Պոլսոյ հրապարակաց վրայ.

Պ. Պ. Սքլիվանիօթիս՝ (վաճառատուն բրդեղէն ապրանաց և չուխայի) փարիզի և Պոլսոյ վաճառատունք՝ 62,000 ոսկւոյ բացով. Ֆրէտէրիչի, սեղանաւոր ի Ղալաթիա, 51,000 ոսկւոյ բացով. Կ. Համամճեան, 30,000 ոսկւոյ բացով. Ֆօթիադիս, վերեզակ ի Պոլիս, 14,000 ոսկւոյ բացով. Մուշանպաձը Օղլու ի Մեծ-Շուկայ, 1400 ոսկ. Ջուխավաճառ մը ի Պոլիս, 2,000 ոսկ. Ջորխանութիւնք ի Մեծ-Շուկայ 2,800 ոսկ. խանութպան մը ի Ղալաթիա, 2,200 ոսկւոյ բացով։

Ասոնցմէ զատ, պորսայի միջնորդ Ջալիքի փախած է, 550 ոսկւոյ պարտք մը թողլով։